

ПУТУ

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МАГАЗИН

diasporiana.org.ua

ГОЛОВНА РЕДАКЦІЯ:

Вс. Царинник (Чарнецький) — гол. редактор, С. Шадківська, М. Христюк.
Gabelsbergerstr. 3, Augsburg, Western Germany.

АМЕРИКАНСЬКА РЕДАКЦІЯ:

В. Царинник, А. Орел.
3604 N. Lawrence St. Phila, 40, Pa., U. S. A.

КАНАДІЙСЬКА РЕДАКЦІЯ:

Ол. Гай-Головко,
137 Westgate, Winnipeg, Man., Canada.

АНГЛІЙСЬКА РЕДАКЦІЯ:

Л. Бондаренко, Р. Кравчук,
78 Kensington Park Road, London W. 11, England.

Представники видавництва ПУ-ГУ

США І КАНАДА:

Victor Carynnyk, 3604 N. Lawrence St., Philadelphia 40, Pa., U. S. A.

АНГЛІЯ:

Ukrainian Booksellers & Publishers,
49 Linden Gardens, Notting Hill Gate England.

Andrij Bondarenko,

78, Kensington, Park Road, London, W. 11, England.

АВСТРАЛІЯ:

Fokshan Library & Book Suply,
1 Barwon St., Glenroy, W. 9. Vic., Australia.

ФРАНЦІЯ:

Serge Lewitcki, 6 Impasse Langlois,
Paris 18e, France.

БЕЛЬГІЯ:

Mr. Stachij Ihnat, Esneux, Belgique.

ВЕНЕСУЕЛЯ:

Zapolenko Serhij, San Rafael a Toro
Calle el Carmen, Nr. 27/1, Caracas. Venezuela.

АРГЕНТИНА:

Editorial Mykola Denysiuk, Curapaligue 790
Buenos Aires, Republica Argentina.

БРАЗИЛІЯ:

Petruk Wasyl, Correio V. Prudente,
Vila Bella Rua Mimosa Nr. 11, Sao Paulo, Brasil.

ПАРАГВАЙ:

Mr. Anton Kuszczynskyj, Casilla de
Correo, 862, Asuncion. Paraguay.

З М І С Т:

	стор.
Наукове товариство ім. Шевченка, В. Дорошенко	3
Українські сотні в Німеччині	5
За кулісами Кремлю — Хрущов володар ССРСР	7
Тюльпани — квіти моєї Батьківщини, проф. Г. Гордієнко	9
Обличчя на стіні, Е. Люкрес	11
Нова любов, Сава Кий	13
Як помиляється критика, Г. Г.	14
Ви можете жити 140 років, І. Журливиий	15
Біля мікрофону „Тета Ірена”, К. Т.	17
Привиди Білого Дому, Мес Менд	19
Висока культура доісторичних часів	21
Чи мужчини розумніші ніж жінки, проф. Е. Монтегіо	22
Небували метаморфози, перетворення чоловіка на жінку, Р. Б.	23
Хліб з моря	24
Як у вас з ревнощами? Тест.	27
Козаки обирають отамана	31
Карнавал у Каракасі	36

На обкладинці: Її величність Оксана І, королева карнавалу в Каракасі (Венесуеля). Читайте ст. 36.

До передплатників ПУ-ГУ

В наслідок організаційних і технічних труднощів, досі ми не могли дотриматися щомісячного виходу ПУ-ГУ. Щоб не було кривди для наших передплатників, видавництво рахує передплату: річну — за 12 чисел і піврічну за 6 фактично надісланих чисел.

Видавництво ПУ-ГУ.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ ПУ-ГУ

	піврічна 6 чисел	річна 12 чисел	окреме число
Австралія, фунти	1:02:00	2:00:00	0:04:00
Австрія, шіл.	28	50	5
Англія, фунти	0:16:00	1:10:00	0:03:00
Аргентина, пезо	28	50	5
Бельгія, б. фр.	100	190	18
Бразилія, крз.	55	110	10
Венесуеля, бол.	8,—	15,—	1,50
Голяндія, гульд.	8,—	15,—	1,50
Німеччина, марок	7,—	14,—	1,25
Парагвай, гварані	70,—	130,—	12
США, Канада, доляри	2,50	4,50	0,45
Франція, Туніс, фр. фр.	800	1500	140
Швеція, крони	10,—	20,—	1,80

Гроші на передплату ПУ-ГУ та за книжки приймають представники Видавництва. З США, Канади та інших країн, де немає валютних обмежень, передплату можна висилати чеками або поштовими переказами безпосередньо на адресу В-ва: The magazine PU-HU, Gabelsbergerstr. 3, Augsburg, Western Germany.

Wsewolod Carynnyk, Editor and Publisher.
PU-HU, the ukrainian national magazine, published montly.
Augsburg, Gabelsbergerstr. 3, W. Germany.

Українська акція в Бразилії. Представники Бразилійського Центру Вільної Європи та члени дипломатичної колонії столиці Бразилії на прийнятті, що його дали панство Вальтер і Марія Душник в Ріо де Жанейро на честь італійського приятеля вільної України, князя Аліята ді Монтреале. На фото: сидять (зліва направо) Аліята ді Монтреале; мадам Шен Чін-тінг і п. Шен Чін-тінг, посол національного Китаю; стоять (зліва) д-р Франко Белія, радник італійської амбасаді; п. Х. фон Каляй, угорський представник; полковник Е. Рессель, румунський представник; д-р А. Ніколаєв, болгарський представник; д-р Ян Райсер, чеський представник; д-р О. Семененко і проф. Д. Измайлович, українські представники; п. Вальтер Душник, директор місії War Relief Service N. C. W. C. на Південну Америку і полковник С. Кара, польський представник.

Володимир Дорошенко

Наукове товариство ім. Шевченка

(3 нагоди його 80-річчя)

Організація української науки тісно зв'язана з Науковим Товариством ім. Шевченка у Львові, заснованим 80 років тому. Перед НТШ української науки, яко такої, властиво не було. Правда, на українських землях під Росією й Австрією існували наукові установи й перед НТШ, але були це установи не українські, а російські або польські.

У цих російських і польських товариствах працювали й україн-

ські дослідники. Вони містили в їхніх виданнях розвідки на українські теми або публікували українські історичні чи етнографічні матеріали, але від того ці установи не переставали бути для нас чужими, а їхня праця — йти на рахунок науки російської чи польської, а не нашої.

Самозрозуміло, українці не могли з тим помирися. Український рух і в межах Росії і в межах Австрії дійшов був уже такого ступеня, що вимагав для себе необ-

меженого всебічного літературного й наукового вияву.

Тим часом у Росії після польського повстання почали збиратися над українським словом чорні хмари. Переляканий повстанням уряд почав скрізь шукати «крамоли» й нищити сепаратизм. Почалися в пресі і в тайних дописах обвинувачення проти українського руху, мовляв, його роздмухують поляки, щоб розколоти єдиний «руський» народ і знищити російську державу. Певним відгуком на це був

Наукове товариство ім. Шевченка

обіжник міністра народної освіти графа Валюева, який забороняв популярну й дитячу літературу та шкільні підручники, заявивши, що «ніякої української мови не було, нема й бути не може».

У такій ситуації українські наддніпрянські діячі почали роздумувати над питанням, де б за кордонами Росії поставити незалежну від царської цензури установу, яка дбала б про розвиток українського письменства. Вони спинилися на Львові, столиці української Галичини.

У той час між наддніпрянцями й галичанами вже наладилися досить щільні взаємини. Наддніпрянці (М. Драгоманів, Ол. Кониський, П. Куліш та інші) бували в Галичині й нав'язали з тамошніми патріотами зв'язки, а галичани відвідували Київ. Тож було цілком природним ділом спинитись на Львові, де, завдяки австрійській конституції, для українців були вільніші умови національного розвитку. Думка про перенесення української видавничої справи до Львова виникла передусім у Полтавській Українській громаді, де було чимало енергійних діячів. Тим більше, що полтавці — Ол. Кониський і Мих. Драгоманів були особисто знайомі з галицькими земляками. Отож спільно з іншими громадянами вони виробили статут товариства для розвитку українського письменства.

Це товариство малося на увазі забезпечити друкарнею й засобами для видавання книжок. До цієї справи Кониський приєднав багату поміщицю Єлисавету Милорадовичеву, з роду Скоропадську, яка дала на неї значну суму. Разом із внесками інших громадян — Ол. Кониського, Дм. Пильчикова і Мих. Жученка — склався поважний (6 000 крб.) фонд для майбутнього товариства, яке вирішено назвати товариством імені Шевченка.

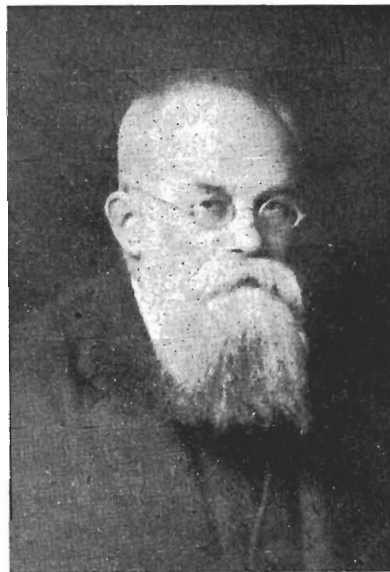
Складений на доручення громадян М. Драгомановим статут устійшено з галицькими діячами, бож його належало приновити до австрійських законів. Наприкінці 1873 року галицькі фундатори подали статут Товариства ім. Шевченка до крайової ради — галицького намісництва. Воно затвердило його 11.

грудня 1873 року. Від того часу й починається історія НТШ.

Майже 20 років воно мало літературно-науковий характер і не тільки само щось друкувало, а й допомагало іншим місцевим видавництвам, друкуючи їхні речі майже заповідурно. З видань самого Товариства заслуговують на увагу праці одного з найвидатніших тодішніх учених галичан, проф. Омеляна Огоновського, присвячені українській мові й літературі. Йому належить перша повна історія української літератури, видана коштом Товариства ім. Шевченка.

Дуже важливим виданням товариства був «Журнал для родин» — «Зоря», який об'єднав навколо себе всі тогочасні літературні сили цілої Соборної України й багато причинився до розвитку української літератури та української літературної мови.

З бігом часу за майже 20 років від заснування Товариства ім. Шевченка значно змінилися обставини і на Великій Україні і в Галичині. На Україні почав оживати прибитий реакцією 80-х років ук-

Михайло Сергійович Грушевський, довголітній голова НТШ, що розбудував Товариство і підніс його праці на рівень європейської науки. Фото з архіву В. Дорошенка, друкується вперше.

раїнський рух. До голосу приходило нове покоління, що не задовольнялося українофільством попереднього.

В Галичині український рух також дуже сильно пішов уперед завдяки праці Івана Франка й його товаришів, захопивши вже й народні низи. Галицькі українці з щораз більшою енергією домагали-

Вітаємо нових побратимів

Початок 1955 року знаменний народженням двох нових органів в українській пресовій родині. «Літературно-мистецький огляд», бюлетень Літературно-мистецького клубу в Нью-Йорку, та «На слідах», двомісячник, що виходить при Українському Національному Музеї в Онтаріо, Каліфорнія — два нові журнали, які з'явилися в січні цього року й які мають всі перспективи на життя і розвиток.

Редакція «ПУ-ГУ» щиро вітає обох нових побратимів у поході за Вільну Україну, за зміцнення й розбудову українських культурних і національних позицій серед вільного світу.

Редакція «ПУ-ГУ».

ся здійснення належних їм за конституцією прав. Цьому сильно противилися поляки, що тримали в своїх руках владу в краю й не хотіли попустити українцям ні на крок.

Зріст українського руху з одного боку, з другого — перспектива війни з Росією, яка здавалася в тому часі (1889 р.) неминучою, змусили центральний австрійський уряд задоволити домагання українців хоч якоюсь мірою, тим більше, що польську сваволу використовував царат, щоб ширити заколот у Галичині, підпирючи серед населення москвофільство.

Тому Відень наказав галицькому намісникові довести до замирення в краю, натиснувши на поляків, щоб згодились на поступки українцям. Так, на початку 90-х років постала польсько-українська угода, що дістала назву «нової ери», бо вона нібито мала започаткувати нову добу в польсько-українських взаєминах. З українського боку вели угодову акцію тодішні умірковані пслітики Ол. Барвінський та Анатоль Вахнянин. Вони порозумівалися в цій справі з наддніпрянськими діячами — проф. Вол. Антсновичем та Ол. Кониським, які їх підтримували.

В наслідку заходів згаданих політиків галицькі українці одержали деякі поступки, переважно на культурному полі, які дали їм змогу дальшого розвитку. Найважливішою з них було здобуття катедр української історії, літератури й мови у львівському університеті.

Наукове товариство ім. Шевченка

Українці домагалися тоді й створенням своєї Академії Наук на зразок польської в Кракові для всебічного розвитку української науки, але поляки рішуче спротивилися цьому жаданню й погодилися лише на заснування Наукового Товариства без титулу Академії. Українці на це пристали з тим, щоб літературне товариство Шевченка перемінити на наукове. Це й сталося 16. XI. 1892, коли галицьке намісництво затвердило статут зреформованого Товариства.

Реорганізація Т-ва ім. Шевченка була великою подією в історії української культури. Даючи українській науці міцну матеріальну базу, що її, як приватне, попереднє товариство не мало, вона уможлиблювала постійну й безперервну працю українських учених у всіх ділянках науки.

Наукове Товариство ім. Шевченка було організоване за зразком Академії Наук. Складалося воно з трьох секцій: 1) історично-філософської, 2) філологічної і 3) математично - природничо - лікарської. Мало свій центральний орган «Записки», а крім того кожна секція й комісія мали свої органи.

1-й том «Записок» вийшов ще перед формальною переіменню Товариства на наукове, за редакцією останнього голови літературного товариства д-ра О. Целевича. Целевич незабаром помер, а головою НТШ став Ол. Барвінський. За його редакцією вийшли далші три томи, але фактичним редактором усіх чотирьох томів був Ол. Кониський.

Далші томи «Записок» редагував уже Михайло Сергійович Грушевський, якому судилося стати справжнім організатором НТШ і довголітнім його керівником.

Грушевський прийшов до Львова в 1894 р. на катедру історії України, створену в результаті згаданої вище угоди. На цю катедру запрошено Вол. Антоновича, але він відмовився й порадив узяти свого найкращого учня — М. Грушевського. Прибувши до Львова, Грушевський негайно включився в роботу НТШ, став редактором його «Записок» та інших видань, директором Історично-філософської Секції, а від 1897 р., і головою. На цьо-

УКРАЇНСЬКІ СОТНІ В НІМЕЧЧИНІ

У Західній Німеччині при головному командуванні англійських військ в Європі з кінця 1954 року розгортаються українські вартівничі сотні. Багато молодих українців з Німеччини, Бельгії, Франції зголосилися до цих формацій. У лютому місяці поточного року випущені після перевишколу перші українські старшини. Рядові стрільці сотень проходить також на початку шеститижневий вишкіл.

Аналогічні формації утворюються в американській зоні.

На наших фотах: кадри з одного з вишкільних таборів у Німеччині.

Вгорі — чота українських стрільців за вправами під час вишколу.

Внизу — група українських стрільців, які щойно закінчили вишкіл. І. Г.

му становищі він пробув до літа 1913 р., потсавивши НТШ на рівень європейських академій наук.

Грушевський широко розбудував Товариство, створивши при секціях цілу низку різних наукових комісій. Найважливішими з них були комісії: 1. археографічна для видавання сирого історичного матеріалу; вона мала два органи: Джерела до історії України «Український

Архів» і «Пам'ятки української мови й літератури»; 2) етнографічна, що видавала етнографічний збірник і «Матеріяли до української антропології й етнології», де з'явилася сила-силенна фольклорних та етнологічних матеріалів; 3. бібліографічна, перейменована пізніше на бібліологічну; вона видавала «Матеріяли до української бібліографії»; 4. статистична з органом

Наукове товариство ім. Шевченка

«Студії з поля суспільних наук і статистики».

Протягом дальшого часу організовано ряд інших комісій, але вичислені вище були найважливіші й найплідніші. Слід відмітити, що в «Збірнику» історично-філософської секції вийшов 8 томів великої «Історії України-Руси» М. Грушевського, що придбала йому ім'я батька української історії.

М. С. Грушевський згуртував навколо НТШ дослідників із цілої України, а викладаючи в університеті, він створив із своїх учнів цілу власну школу істориків, які продовжували його працю. Найвизначнішими з-поміж них були: Василь Гарасимчук, Іван Джиджора, Іван Крип'якевич та Степан Томашівський.

У своїй праці М. Грушевський мав таких визначних помічників, як Іван Франко, що дав низку цінних праць з історії літератури, мови й етнографії, Володимир Гнатюк, що заслужився на полі етнографії, Хведір Вовк, прозваний за свої праці батьком української антропології. За допомогою їх та багатьох інших науковців М. Грушевський, можна сказати, створив українську науку, особливо в дільниці українознавства. Але він дбав і за інші дисципліни, не зв'язані з українознавством, як от математика, фізика й хемія, або тільки почасти з ним зв'язані, як науки природничі або медицина.

Крім широкої науково-дослідницької праці й численних видань М. Грушевський заслужився також створенням і розбудовою допоміжних установ наукових (музею й бібліотеки, що стали джерелом для українознавчих студій не лише для своїх, але й для чужинних дослідників) і господарських (друкарні й книгарні, що належали до найкращих цього роду закладів у Львові).

Головування М. Грушевського було золотою добою в розвитку НТШ. Уступлення його не могло не відбитися на темпі його розвитку, що став відтепер повільніший і менше продуктивний. Причинилися до цього й невідрадні зовнішні причини: вибух світової війни, а опісля польська окупація.

За Польщі НТШ втратило всі ті державні й крайові допомоги, які

мало за Австрії, й це сильно відбилосся на його діяльності. Проте, воно не припинило її і мірою своєї матеріальної спроможності її провадило.

Треба підкреслити, що свого українського характеру, який так яскраво виявлявся за Грушевського, воно не позбулось і в створених польською окупацією умовах.

У виданнях НТШ могли з'являтися такі праці, що їх большевицька цензура не допускала у виданнях української Академії Наук, навіть перед перетворенням її на позбавлену українського характеру Академію УССР.

Про розміри видавничої діяльності НТШ свідчать такі цифри: з апершу добу його існування (до реформи) вийшло 20 видань, за час від реформи до уступлення М. Грушевського — 802, від його уступлення до ліквідації за большевиків 350 видань, а за весь цей час 1172. З того за головування М. Грушевського майже 800 томів.

Окупація Західної України большевиками, а потім німцями припинила діяльність НТШ. Большевики його цілком зліквідували, а німці не дозволили відновити. Але товариство, що так довго існувало й так багато заслужилося перед українською наукою, не могло, не сміло припинити свою діяльність. І воно її відновило, але вже за межами України, коли на скитальщині в Німеччині опинилася переважна кількість його дійсних членів. Думка про відновлення НТШ виникла вже восени 1945 р., але тоді під руками не було статусу НТШ, тому на скликаній у Мюнхені 1945 з ініціативи проф. Вол. Кубійовича численній нараді дійсних членів НТШ створено Українське Наукове Товариство за зразком НТШ на еміграції. Воно було предтечею НТШ, яке відновлено на загальних зборах у Мюнхені 30. березня 1947 року.

З цього бачимо, що НТШ відновлено зовсім не з конкуренції до УВАН, як це дехто гадає.

Головою Товариства обрано проф. Івана Раковського, що очолював його перед большевицькою ліквідацією, а генеральним секретарем проф. В. Кубійовича. Завдяки енергії останнього НТШ відразу розгорнуло жваву видавничу діяльність — відновило «Записки» і популярний орган «Сьогочасне і минуле», що почав був виходити саме перед війною. За розмірно ко-

роткий час НТШ видало 4 томи «Записок» дуже важливого змісту, 2 випуски «Сьогочасного й минулого», дуже цінний нарис історії України І. Холмського (в серії «Бібліотека українознавства»), короткий нарис історії НТШ і один випуск «Хроніки». А що найважливіше — розпочало видання «Енциклопедії Українознавства» й досі встигло випустити три великі томи, що містять докладні огляди українознавства, подані в статтях цілої низки фахівців. Цей прецінний твір має збільшитися ще кількома томами словникового характеру, де за абеткою будуть подані діячі й події, що так чи так пов'язані з Україною.

Ця «Енциклопедія» має вийти і чужими мовами. Англійське її видання вже в роботі. Крім того, торік під фірмою НТШ з'явилася дуже цінна праця Вол. Кубійовича «Етнографічна мапа Південно-західної України», чи то пак Галичини, з поясненнями укладача (том 160-ий «Записки НТШ»).

З виїздом більшої частини дійсних членів за океан НТШ довелосся переорганізуватись. Тепер існують такі автономні відділи Товариства: європейський у Франції, з осідком у Сарселі; американський у США з осідком у Нью-Йорку; канадський — у Торонто і два представництва: в Австралії (Сідней) та Аргентині (Буенос Айрес). Усі разом вони створюють одне НТШ. Над ними стоїть централа, з якої всі вони вийшли, себто НТШ, відновлене 1947 р. в Мюнхені, де головою був д-р Ів. Раковський, а після його смерті д-р З. Кузеля, а генеральним секретарем д-р В. Кубійович. Заступником голови був д-р М. Чубатий, який після смерті д-ра Кузеля очолює тепер це центральне Товариство.

На чолі європейського відділу як його голова стоїть проф. Вол. Кубійович, на чолі американського — проф. Роман Смаль-Стоцький, а на чолі канадського — проф. Є. Вертипорох. Кожний із цих відділів провадить наукову працю — скликає засідання членів і ширші конференції, видає свої бюлетені. Найжвавішу діяльність виявив саме американський відділ, що вже видав пару томів праць своїх членів — по-українськи й англійськи. Має він уже й свою хату — «Дім Української Культури», урочисте відкриття якого відбулося 26. грудня ц. 1954 року.

ХРУЩОВ ВОЛОДАР ССРСР

Від дрібних крадіжок

Будо Сванідзе, племінник Ста
жами ССРСР, розповідає про «діла

— до шапки Мономаха

ліна, що перебуває нині за ме-
і дні» нового наступника на прес-

толі Сталіна, ката українського народу — Микити Хрущова.

Якось улітку 1925 року я зустрів у московському Большому театрі секретаря комуністичної партії в Батумі, мого старого друга Давіда Кікнадзе. Він був у Москві в службових справах і користався з цієї нагоди, щоб трохи розважитись. Кікнадзе був не один. Поруч нього стояв чоловік на приблизно тридцятьох років, з блідим обличчям і круглими щокками, між якими випинався досить широкий ніс. Я потиснув Кікнадзе руку, вітаючи також його супутника, але не питаючи його імені.

Коли наступного разу я зустрів Кікнадзе та його кількох товаришів і ми влаштували сніданок на грузинський лад, Кікнадзе звернувся до мене: «Слухай, Буду, наш друг Хрущов вважає тебе дуже симпатичним.»

«Хрущов?» відповів я, «а це той, що я бачив учора разом з тобою в театрі. Ну що ж...»

«Ти не повинен сприймати це так байдуже», зауважив Кікнадзе, «Хрущов секретар Московського комітету і користується увагою в Політбюрі. Це певно, що він зробить кар'єру.»

Один з нашої компанії, він називався Жмурко і був українцем, а не грузином, промовив до мене:

«Кікнадзе має рацію, перед Микиткою стелиться велике майбутнє.»

Що мене досить заінтригувало і я підсів ближче до українця, який став трохи балакучим від вина, і уважно слухав.

Що за людина цей Микита Хрущов, якому мої друзі пророкували велику кар'єру?

Пильний білгородський учень

Хрущов, як я довідався, з'явився 1905 року в Білгороді, невеличкому місті Курської губернії і вступив до міської школи. Ці школи мали тоді чотири класи, але в часи царату вважалися досить серйозними, бо там навчали передусім геометрії, алгебри, фізики, хемії і креслення. Чимало випускників цієї школи пізніше здобували добру професію.

Микита завжди був першим учнем і склав свої екзамени року 1909 з особливою відзнакою. Він прагнув тоді бути інженером або принаймні наглядачем у копальнях.

Пару днів пізніше стався випадок, що я відвідав Жмурка. Він мешкав у досить поруйнованому будинку, але в помешканні Жмурка було надзвичайно чисто і до того він приготував чудові українські страви.

«Я маю несподіванку для тебе», промовив він, після того, як ми випили обов'язковий в цих випадках лікер, «Микита прийде.»

Справді Микита Хрущов прибув, ледве ми дійшли до горілки. Він прийшов саме з засідання Московського партійного комітету, де він був секретарем. Він виглядав стомленим, бо мусів працювати безперервно цілу ніч.

Він жадібно випив пару шклянок чаю, наспіх проковтуючи смачні українські пиріжки.

Ми заговорили про заходи, яких мали вжити проти зінов'ївської групи. Хрущов був за найбільш жорсткі засоби проти цієї опозиційної групи.

«Треба стерти їх з лиця землі», гукав він, ударяючи своїм нервовим кулаком по столі.

Я став приглядатись до нього трохи ближче. Це був типовий продукт суміші українця і татарина, яких можна досить часто зустріти на північних землях України, зокрема на Курщині, яка в попередні століття нераз переживала татарські навали. У його водянисто-карих очах часто спалахували злобні вогники. Його плечі були атлетично складені, але на фігурі поволі позначалося заокруглення.

Він був одягнений у коричневу сорочку військового покрою без краватки і мав темні штани. Виглядав майже як робітник з московських передмість.

«Може ми трохи заграємо в карти?» запитав Жмурко. Я глянув запитально на Хрущова, бо знав,

що існує заборона газардових ігор і передусім для партійних функціонерів.

«Хіба ваш комітет не забороняє найсуворіше кожну гру?», запитав я пильно поглядаючи на Микиту. ГПУ в той час видало розпорядження заарештовувати кожного робітника, якщо його спіймають на фабриці за грою в карти.

Хрущов похитав головою. «Ми все ж таки тут не на фабриці», промовив він. Він грав досить розважно, але скоро програв усі свої гроші. Властиво, він хотів ще грати, але Жмурко, ховаючи виграш, не виявляв жодного наміру відкрити йому кредит.

Ми повернулися знов до горілки, і я з увагою стежив, як обидва шкільні товариші згадували свої роки навчання.

Особливо весело сміялися обидва друзі, коли згадували юнацькі пригоди Хрущова, який скудне шкільне харчування поліпшував за допомогою дрібних крадіжок городини й садовини з сусідських садків. Він навіть винайшов якийсь особливий прилад, за допомогою якого яблука й груші з чужих садків просто котилися в розставлений мішок, що його тримав Микита, стоячи за огорожею садка.

Хрущов трусився від сміху, коли вони згадували про ці історії.

Темна пляма в біографії

У 16 років Хрущов почав цікавитися політикою. У Білгороді він познайомився з досить відомим соціал-демократом Марковим, який був висланий з Москви і проживав там під поліційним доглядом. Від нього Хрущов діставав підпільні брошури й примірники газети, що її видавав Ленін у Женеві. Отже, був тоді Микита революціонером. Але чи був таким завжди?

Трохи згодом я довідався з другого джерела про дуже темні плями в політичному минулому Хрущова і зокрема про рафіновані фальшування, що дозволили йому здобути завидний пост секретаря Московського комітету.

Саме тоді лютовала велика партійна чистка, досягаючи найвищого ґункту. Численні партійні функціонери зникали один за одним у Сибіру або у в'язницях. Московське партійне бюро також підпало чистці. Його секретар Угланов був спійманий на подвійній грі, коли він за спиною Сталіна договоро-

вався з керівниками опозиції Камєневим і Зінов'євим. Угланов негайно був виключений із партії, і його арешт був неминучий.

Якось тоді я зустрів Прохорова, мого знайомого з місцевого комітету, який таємничо розповів:

«Ти побачиш, тепер ми скоро дістанемо в Москві секретаря з залізним п'ястком. Тоді Сталін буде спокійно спати, не турбуючись про чергових зрадників.»

«Про кого, власне, ти говориш?», запитав я зацікавлено.

«Про Микиту Хрущова, його призначення певне.»

Я був здивований, бо Хрущов у той час був зовсім невідомий поза межами льокальної партійної організації, а пост секретаря московської організації був занадто важливий. Секретар її належав навіть до Політбюра. Як міг Хрущов зробити таку надзвичайну кар'єру?

«Хрущов особливо прислужився», зауважив мій друг. «Він викрив усю гру Угланова. Він це дуже спритно зробив, удаючи з себе прихильника опозиції так, що Угланов йому сліпо довіряв. Але, Микита раптом подав свій звіт до Політбюра. У винагороду він повинен одержати цей пост. Але він має в партійній картотеці одну темну пляму...»

Ця темна пляма в тодішніх обставинах була досить загрозливою. Хрущов після закінчення міської школи подався до Горлівки і навчався там у гірничій школі. Директор цієї школи був особливо вірний монархіст, без тями відданий царатові. Хрущов, як добрий учень, користувався особливою симпатією цього директора, який і уяви не мав, що цей зразковий учень потайки бере участь у соціал-демократичних зборах.

Хрущов був обраний у школі виголошувати кожної неділі звичні тоді похвальні промови про батьошку царя і він виконував ці завдання з надзвичайним вірнопідданням запалом.

Можливо він це робив, щоб краще ховати свої революційні гріхи. Але одного дня партія розшифрувала це дворушництво, і Хрущов був засуджений партійним судом. Це все стояло чорним по білому в партійній картотеці, а коли згадати, що в той час багато інших членів партії були виключені й заслані за багато менші провини, то здавалося майже неможливим, щоб людина з цим минулим могла

здобути такий завидний високий пост.

«Тут є лише одна можливість», продовжував Прохоров, «Товариш Булганін, що є членом центральної контрольної комісії приятель Хрущова. Цікаво, як він цю справу змайструє.»

Мені теж було дуже цікаво, саме тоді багато моїх близьких друзів за подібні гріхи минулого були суворо покарані. Один добрий знайомий з Петрограду, не зважаючи на видатні заслуги і хоробрість у боротьбі проти Білої армії, був засуджений на смертну кару. Держинський, що виніс йому смертний вирок, тоді заявив: повинна панувати чистота в партійних лавах, і хто замовчує щось з свого минулого, той заслуговує найвищу кару. Як же тепер проскочить Хрущов через цю небезпеку?

Цією справою я так пройнявся, що звернувся навіть до моєї тітки Наді, дружини мого дядька Сталіна. Вона була обурена. Тому що вона стояла близько до багатьох старих революціонерів з опозиції, вона не погоджувалася з чисткою. Але коли я їй розповів, що хочу звернути увагу Сталіна на цю дивовижну справу, вона схвилювано заперечила мені: «Покинь Бога ради ці історії, Буду! Хто вміщується в ці справи, той ризикує своїм життям і своїм положенням.»

З фальшивими партійним пащпортом.

Кілька днів пізніше я зустрів мого друга Гордоне, що посідав відповідальну посаду в партійному суді. Він був пригнічений. Пошепки поділився він зі мною, що замішаний в одну темну аферу.

«Учора ввечері, розповів він, після того, як я зобов'язався про все мовчати, я побачив Булганіна і Косіора (пізніше був секретарем компартії на Україні, розстріляний), як вони ще з двома іншими залишали залю центральної картотеки. Вони щось цілу годину там перевертали і один з них мені довірився, про що тут ідеться. Вони знищили особисту картку Хрущова. Ти лише подумай, що це означає! Це вперше сталося, що особиста картка просто знищується. Без згоди Політбюра вони б на це ніколи не наважились. Ти розумієш, що це означає?»

Далі ст. 28

Тюльпани — квіти моєї Батьківщини

75 років Армії Спасіння у Сполучених Штатах. Ця харитативна і релігійна організація, що 1865 р. постала в Англії і з 1880 р. почала діяти в Сполучених Штатах, нині посідає в США 1893 відділи, які розташовані на цілому північно-американському континенті. Численні учасники цієї організації провадять велику справу добродійності. Вони одягають тисячі потребуючих, допомагають бездомним, піклуються про сиріт, опікуються дитячими садками і будинками для юнацтва. Армія Спасіння крім великих організацій США та Англії має ще свої місії у 85 країнах. На нашому фото дитячий садок у Брукліні, один з багатьох сотень, що їх утримує Армія Спасіння в США. Фото А. Д.

Людині споконвіку притаманний потяг до гарного, до краси.

Головне джерело краси людина бачила найбільше серед рослин і, особливо, квітів. Безмежне число форм і різноманітність забарвлення квітів звертали на себе увагу особливо дівчат та жінок уже з самого початку існування роду людського на землі.

Бажання милуватися з краси квітки таке природне, що наші прадівчата не тільки дивилися на квіти, але й зривали їх та чіпляли до волосся. Красою квітів хотіли ще збільшити свою красу, в якій вони, мабуть, не сумнівалися. Поодинокі квіти не вдовольняли їх, і вони стали плести цілі вінки й оздоблюватися ними.

Пробуджувалася туга якнайдовше продовжити життя квітів, як найдовше затримати квіти при собі, наблизити квіти до себе у просторі. З того постає квітник при хаті, який з найдавніших часів і дотепер був у нашого народу під опікою дівчини. Кліматичні зміни серед природи викликали тугу продовжити життя квітів у часі, і так квіти помандрували до хати і стали хатніми рослинами.

Перші квіти, улюбленці наших прадівчат, були представниками місцевої фльори. Протягом історії, з розвитком шляхів сполучення з'являлися нові представники фльор далеких країв. Замилювання до квітів мінялося, про своїх давніх приятелів забували й усю увагу звертали на нові чужі квіти. Тому тепер серед аматорів квітів у різних народів знаходимо мало місцевих квітів.

Деякі квіти стали такими улюбленими серед різних народів і такими поширеними серед них, що ці квіти (а часом і цілі рослини) почали називати національними квітами (або рослинами) того чи іншого народу.

Чехи вважають липу своїм національним деревом, хоч і німці теж уважають її своїм національним деревом. Крім того, німці й дуб уважають своїм національним деревом.

Ми, українці, також маємо претенсії вважати дуб своїм національним деревом, хоч і ми самі і світ визнали нашим національним деревом вишню.

У японців національним деревом є японська вишня.

У США кожний штат має своє національне дерево, свою національну квітку й свого національного звіря, в більшості штатів ці національні (чи, вірніше, штатові) святощі ухвалювали парламенти.

У багатьох народів улюбленою квіткою з прадавніх часів є троянда, у англійців стокротка (маргаритка), у французів лілея, у німців волошка. Український народ віддав усі свої симпатії довгоквітучим жовтогарячим нагідкам, гвоздикам та соняшникові, хоч коло них близько стоять ще й інші улюбленці, як от червоні жоржини та рожі-мальви.

Голландці мають за свою національну квітку тюльпани, які разом з вітряками та дерев'яними черевиками стали емблемами Голландії.

Тому що тюльпани є також і українськими автотонними квітами, але занедбаними увагою українського народу, і постала ця стаття про історію тюльпанів.

Тюльпани є рослиною середньоазійсько-понтійською. Тюльпани мають за свою батьківщину про-

стори від Середньої Азії починаючи і аж до берегів Середземного моря, а також землі довкола Чорного моря, на півдні й на півночі, цебто батьківщиною тюльпанів є також Україна.

Бусбек відкриває тюльпани для Європи

Останні триста років тюльпани мали таку блискучу історію, як, мабуть, жадні інші рослини. Історія тюльпанів в Європі зв'язана з іменем флямандця Огієра Гізеліна де Бусбека (1522—1592), який був науковцем і амбасадором німецького імператора Фердинанда I до турецького султана Сулеймана Великого (1520—1566).

Року 1554 Бусбек поїхав до Царгороду і, відпочиваючи перед останнім етапом своєї подорожі між Адріанополем і Царгородом, писав до свого шкільного товарища Ніколя Мішо, що він побачив величезну кількість квітів, яких він доти не бачив ніколи, які були гарні, великі і цвіли багатьма яскравими кольорами. Турки називали ці квіти тулипани.

З того часу ці квіти багатьма мовами зветься туліп, туліпан, толіпано, тюльпан. Ця назва походить із староперського толебана або толібана, назви головного покриття мусульманських народів.

Восени 1555 року Бусбек повернувся до Відня зі звітом. Він привіз із собою цибулини тюльпанів, плоди кінських каштанів і насіння бозу. В Туреччині цибулини тюльпанів коштували дуже дорого й дорого за них платив також і Бусбек. У Відні Бусбек мав сад, і тепер перед тим садом безперервно товклися маси людей, які подивлялися красу тюльпанів та бозу.

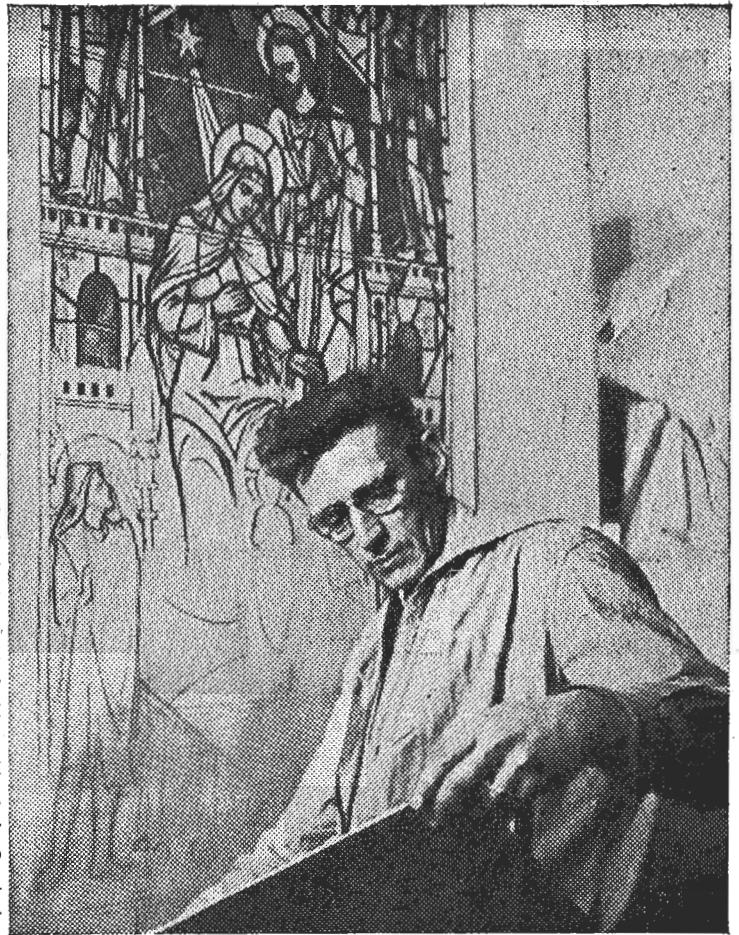
Від Бусбека дістав декілька цибулин тюльпанів його приятель в Авгсбурзі Йоган Гайнріх Герварт, у саду якого тюльпани скоро запанували над скромними підсніжниками та нарцисами й викликали загальний подив усіх людей. Року 1565 вперше з'явилися тюльпани і в саду великих торговельних магнатів в Авгсбурзі Фуггерів, які торгували по цілій Європі й які також спричинилися до поширення тюльпанів по Західній Європі.

До кінця XVI століття тюльпани були вже поширені по садках багатих людей і по ботанічних садах університетів Західньої Європи.

Тим часом настало XVII століття, яке для Голландії стало „золотим віком”. Тоді Голландія вийшла на широкі простори світової торгівлі, голландські кораблі привозили з колоній казкові багатства. Країна багатила й процвітала, будувалися монументальні споруди храмів та державних, громадських і приватних будівель. Рембрандт і плеяда числених інших голландських майстрів малювали свої безсмертні твори.

Тоді й тюльпани, як коштовні квіти, поширилися по цілій Голландії. З того часу вони стали улюбленою квіткою Голландії.

Квіти тюльпанів мають усі барви, крім синьої. Запилення у великих квітів тюльпанів відбувається дуже легко і в Голландії постала незабаром велика різноманітність квітів тюльпанів. Англійський ботанік Джемс Гаррет двадцять років працював над описом варіацій тюльпанів й року 1597 покинув цю працю як безнадійну, бо тих тюльпанів, як він заявив, що піску морського.

Тисячолітнє мистецтво малювання на склі знов розквітає в Сполучених Штатах. Понад дві тисячі малярів і ремісників працюють нині в цій галузі. Нечувано велике церковне будівництво останніх років і десятиліть покликала до життя це стародавнє мистецтво. Багато нових соборів у США оздоблені чудовими працями видатних американських малярів по склу. На фото майстер приготує за шкідцем акварельну копію. Фото А. Д.

Тюльпанова гарячка в Голландії

З часом у Голландії розвинулася велика спекуляція з продажем тюльпанових цибулин, яка перетворилася в роках 1634—1637 в тюльпанову гарячку. Вона увійшла в історію під назвою „тюльпаноманія”. Цій тюльпановій гарячці підпали дослівно всі голландці від найбагатших людей й аж до служниць та конюхів. Кожна каварня та корчма в селі чи в місті перетворилась на біржу, де продавалися тюльпани. Власники каварень та корчем, де відбувалися торги на тюльпани, діставали з доконаних трансакцій певний процент, а їжу й напої давали дурно.

Спекуляція тюльпанами почалася 1630 року у Франції, де дами запровадили моду носити на собі оздобу з тюльпанів. Ціни на тюльпани дійшли до тисячі гульденів за єдину квітку. З Франції спекуляція перекинулася до Голландії, де цибулини почали вже продавати не на штуки, а на вагу. Важили цибулини на тих точних вагах, що й золото. Добра цибулина мусіла мати вагу коло 400 гранів, цебто на один фунт ішло 14—15 цибулин.

Далі ст. 32

Обличчя на стіні

Новела

Я ще весь тремчу від пережитого вчора обурення, і єдина мені втіха, що інші тремтять теж. Ми говорили про надприродне (безконечна, таємнича тема), розповідаючи різні випадки з життя, що не робили великого враження на слухачів. Серед незнайомих для мене осіб був маленький чоловік з рухливим обличчям; його привів Рудзон Вайт. Він незвичайно уважно спостерігав кожного з нас, але сам мовчав. Тоді Дебні, бажаючи втягнути й його в розмову, запитав: „А ви не пережили нічого, про що варто було б розповісти? З вами не траплялися ніколи дивні випадки?”

Чоловік на хвилину замислився. „Добре. Я розкажу вам щось. Це не звичайна історія, і вона не має нічого спільного з переказами й чутками, як більшість ваших оповідань. Я твердо переконаний, що це правда і більше диво і цікавіше, ніж вигад-

ка. Я розповім вам випадок, що трапився зо мною особисто і закінчився цілком несподівано сьогодні”.

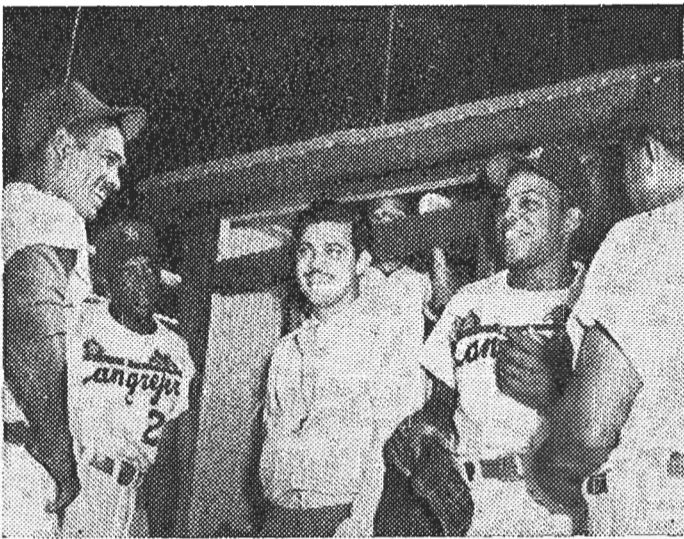
Ми просили його починати.

„Рік чи два тому я мешкав у кімнатах одного старого будинка на Грейт Ормонд Стріт. Попередній мешканець розмалював стіни спальні темпорою, але місце було вогке, і більшість кольорових плям розпливлися. Одна з них, що зрештою часто трапляється, була дуже подібна до людського обличчя. Лежачи ранками в постелі й лінуючися вставати, я дивився й дивився на неї, аж поки поступово не звик думати про обличчя, як про щось реальне, ну, скажім, як про товариша в кімнаті. І дивна річ: інші плями на стінах збільшувались, міняли свою форму, а ця ні. Вона залишалась незмінною.

Трапилося так, що я тяжко захворів на гарячку і мав після неї ускладнення. Довелося цілі дні лежати в ліжку, нічого не роблячи, лише думаючи про всяку всячину. І ось тоді обличчя стало невідступно переслідувати мене. Воно стало наче реальним, помітнішим. Поволі воно запанувало над моїми думками і вдень і вночі. Дивна лінія носа, обрис чола були незвичайні! Профіль був дуже характерний, профіль чоловіка, що його безпомилково пізнаєте серед тисячі.

Я видужав, а обличчя все переслідувало мене. Частіше й частіше я блукав вулицями, шукаючи людину, подібну до нього. Десь у глибині душі я був переконаний, що реальна особа з таким обличчям існує, і я мушу її зустріти. Чому, я не знав. Я відчував лише, що між нами існує таємничий зв'язок. Я став неодмінним відвідувачем місць, де збиралося багато людей — політичних мітингів, футбольних матчів, залізничних двірців ранком, коли переповнені поїзди підвозять свої легіони до Сіті, і ввечері, коли вони покvapно забирають їх геть. Все даремно. Я ніколи не уявляв, як багато існує різних чоловічих обличч і в той же час як мало. Не зважаючи на всі різниці, при класифікації вони зводяться до кількох основних груп, що їх можна перерахувати на пальцях.

Шукання перетворилося на манію. Я занедбав уся роботу. Я годинами простоював на галасливих

Атлет року. Віллі Мейс (другий з правого боку) був обраний спортовими редакторами Асошіейтід Пресс та репортерами телевізії і радіо на атлета року. Про це відзначення Віллі Мейс дістав вістку в Порто Ріко під час гри в бейсбол і відповідає на цю вістку широкою усмішкою. Фото А. Д.

Обличчя на стіні

перехрестях, слідкуючи за натовпом. Люди думали, що я божевільний, а поліція ставилася до мене з підозрою. На жінок я не дивився. Чоловіки, чоловіки, чоловіки, тільки чоловіки”.

Він стомлено потер рукою чоло.

„І ось я нарешті побачив його. Він сидів у машині і їхав на схід уздовж Пікаділлі. Я зірвався з місця й кинувся бігти. На щастя, проїздило порожнє таксі. — Жени за цією машиною! — гукнув я шоферові, вскакуючи всередину. Ми приїхали на Чейрін Крос. Вискочивши на плятформу, я знайшов мого чоловіка в товаристві двох жінок і маленької дівчинки. Вони відїздили до Франції. Я ходив навколо, пробуючи якось досягнути до нього, та даремно. Підійшли знайомі; товариство посунуло на поїзд.

Я негайно купив квиток до Фолкестону, бо сподівався підійти до нього на пароплаві перед відпливом. Але в Фолкестоні він зійшов на борт раніше за мене і разом із приятелями зник у великому приватному салоні. Безперечно, він був можливою людиною.

Мені знов не пощастило. Та я вирішив не відступати, переконаний, що коли пароплав рушить, він залишить жінок у салоні, а сам вийде на палубу. Я мав грошей лише на квиток третьої класи до Больонї, але ніщо не могло мене спинити. На пароплаві я примостився недалеко від дверей салону й почав чекати. Через якісь пів години відчинилися двері, і вийшов чоловік у супроводі маленької дівчинки. Моє серце билосся так голосно, що, здається, заглушило шум гвинта. Тепер не могло бути жодного сумніву — обличчя було те саме до найдрібніших рис. Чоловік байдуже глянув на мене і пішов у напрямі верхньої палуби. І я відчув усією істотою: тепер або ніколи.

— Вибачте, — промиграв я, — чи не дасте ви мені свою картку? Я маю дуже поважну причину для такого прохання.

Як і треба було сподіватися, чоловік здивувався. Але не відмовив. Підкреслено ввічливо подав картку і швидко пішов далі. Було ясно, що він прийняв мене за сновиду й вирішив не вступати в будь-яку розмову.

Стискуючи в руці картку, я відшукав на палубі окреме місце й глянув на неї. Перед очима мені потемніло, а голова пішла обертом. Там стояло: містер Ормонд Волл, Пітсбург, США. Більше я нічого не пам'ятаю. Прийшов я до свідомости в шпиталі в Больонї. Пролежав там кілька тижнів і місяць тому повернувся додому”.

Він замовк.

Ми мовчки переглядалися. Чекали. Всі інші сподівання цього вечора були ніщо, порівнюючи з історією маленького блідного чоловіка.

„Я повернувся, — обізвався він нарешті, — на

Грейт Ормонд Стріт і почав збирати, де тільки міг, відомості про американця, що його доля була так таємничо пов'язана з моєю. Я написав у Пітсбург, написав до американських видавництв, розпитував про нього у вищому світі Америки й Лондону. Але зібрані відомості були дуже скупі: він мільйонер, батьки його англійці, жили колись у Лондоні. Де? На це не було відповіді.

Так минав час, аж до вчорашнього ранку. Напередодні я ліг спати стомлений більш, ніж звичайно, і спав довго. Коли прокинувся, сонце вже заливало кімнату. Як і завжди, мій перший погляд був на стіні, на обличчі. Я протер очі й скочив з ліжка. Обличчя ледь-ледь виднілося. Ще ввечері воно було таким, як звичайно, виразним, ось-ось заговорить, а тепер перетворилося на блідий привид.

Пригнічений і знервований я одягнувся й вийшов на вулицю. Уже продавали ранішні газети. На першій сторінці виднівся заголовок: „Нещасний випадок з американським мільйонером”. Усі ви напевно бачили це. Я купив газету і вже наперед знав, що прочитаю там. Містер Ормонд Волл, пітсбурзький мільйонер, їдучи машиною до Пізи, наткнувся на вантажне авто й перекинувся. Стан містера Волла безнадійний.

Я повернувся додому зовсім пригноблений. Сів на ліжку й дивився незрячими очима на стіну. Раптом обличчя зникло зовсім.

Сьогодні я довідався, що містер Волл помер саме в той час”.

Ми мовчали.

Дивно, незрозуміло”, — заговорили раптом усі в один голос.

„Так, — погодився незнайомий. — В цій історії вражають три речі. Перша: як могла кольорова пляма в лондонському будинку не тільки набрати рис джентлмена з Америки, але й мати інтимний зв'язок з його життям. Пройде багато часу, поки наука зуміє пояснити це. А друге, що ймення чоловіка мало якийсь зв'язок із місцем, де його портрет був так дивно відтворений таємничими силами. Що ви про це думаете?”

Ми погодилися з ним, і наша дискусія про надприродні сили поновилася з подвійним запалом. Маленький чоловік підвівся й сказав добраніч. Він уже був біля дверей, коли один із нас — мені здається то був Спентон — запитав, яку третю дивну й знаменну річ він мав на увазі в цій глибоко повчальній історії.

„Адже ви згадували за три речі, чи не так?”

„Ах, так, третя річ, — зупинився чоловік, уже відчинивши двері, — я зовсім забув про неї. Третя незвичайна річ у цій історії — це те, що я її вигадав пів години тому. Добраніч!”

Отямившись, ми почали шукати Рудзона Вайта, що привів до нас цю гадуку, але він теж зник.

З англ. переклала Ольга С.

НОВА ЛЮБОВ

ГУМОРЕСКА

Коли я полюбив маленьку, кругленьку, чорненьку Мусю і признався їй у тому, вона сказала мені:

— Ти недостойний моєї любові, бо, во-первих, ти слабо політично підкований, а, во-вторых, ти плентаєшся у хвості колгоспних мас, бо не виконуєш виробничих норм.

Я подивився на Мусю так, наче б перед цим часничину ковтнув, але стримав себе й сказав:

— Чудна ти, Мусю! При чому тут політична підковка і виробничі норми? Може, — кажу, — я на любовному фронті вдсятеро норми перевиконаю, за десятьох зроблю?

— Ти мені голови не завертай, — наполягає на своєму Муся. — Я нова, радянська дівчина, і поновому, по-радянському, на любов дивлюсь. Як перетворишся з відсталої людини в передову, тоді й любов мою получиш!

Я ще щось спробував був говорити Мусі в своє виправдання, але Муся мене не слухала, вона поспішила на колгоспні буряки — з довгоносіком боротись.

Мені ж нічого не залишалось робити, як почати перетворюватися з відсталої людини в передову.

Моє перетворення я почав від інтенсивного курсу політграмоти. З тієї пори я почав студіювати „Короткий курс історії ВКП(б)”. При чому я винайшов швидкісний метод політичної підготовки і виробничої праці.

Я читав політграмоту не лише після, але й під час праці. Оце однією рукою запрягаю у воза коня, натягаю супоню, а другою держу „Короткий курс”; одним оком стежу за худобою, а другим — читаю книгу; однією ногою піддержую голоблю, другою — обдираю з колеса болото.

Ці нові методи швидкісної і універсальної колгоспної праці я повторював щоденно і щогодинно. Так я удосконалив свою працю до такої міри, що кожна моя рука, кожна моя нога і кожне мое око працювали окремо, незалежно одно від одного. Це дало мені можливість двома очима читати нараз дві книжки і тому я швидко перечитав усю політграмоту.

Практика моїх очей досягла такої гостроти бачення, що я від конюшні колгоспного двору міг бачити мою Мусю аж на буряковій плянтації чи на картоплищі за селом, під лісом. Я потім зустрічав Мусю й казав їй:

— Мусю, ти не валяй дурня в буряках або в картоплях з бригадирами, а то пропаде вся твоя передовість.

Муся червоніла:

— А звідки ти знаєш, тебе ж не було на полі!

— Оце, — кажу я Мусі, — на твоє прохання так я перетворився. Кожний свій орган так витренував, що він у мене за двох робить.

У колгоспі про мене пішла несамоविта слава. Я почав фігурувати на всіх списках і плякатах, де тільки говорилось про передових людей.

Зрештою, я став колгоспним фокусником. Я виступав на колгоспній сцені й однією рукою обертая пляшку, а другою в глядача виймав з кишені гроші. Я читав на сцені одночасно дві книжки, крім того, бачив, що хто робить у публіці.

— Ей, ти, Сенька Жлоб, куди ти поліз до Мусі? — гукав я в публіку, читаючи „Короткий курс” і „Вопроси ленінізма” Сталіна...

Муся була дуже рада і кожного разу після такого мого виступу прибігала до мене, обнімала й щецетала:

— Тепер я твоя, ти заслуговуєш на любов передової радянської дівчини!

Але моя любов з Мусею швидко скінчилася.

Якось до нашого села приїхав один циркач, молодий, здоровий хлопчина. Все село було обвішане червоно-зеленими афішами про те, що вечером у колгоспному клубі відомий на всю земну кулю циркач такий-то і такий-то буде голим стрибати у розпалену бочку з дьогтем та голими руками залізни розпечені обручі розгинати.

Ну, звісно, публіки в клуб зійшлося з берегами. Потягла й мене на те диво Муся.

Циркач справді робив усякі дива, стрибав голий, у самих маленьких тоненьких штанцях, у бочку з розпаленим дьогтем, голими руками гнув і розгинав до червона розпечені залізни обручі, а у фіналі свого виступу проковтнув гадюку.

Нова любов

Публіка кричить, стугонить, мало сама не зірветься в ту бочку, а моя Муся таки не втерпіла, зірвалася з місця та до того циркача:

— О, дорогий і любий наш юначе! Отаких людей нам треба! У вогонь і воду щоб могли стрибати, палаюче залізо згинати, гадюк ковтати! . .

І почепилася йому на шию, вибачте, як гадюка. Прямо при людях. Так вона з тим циркачем була й злигалася, поки циркач не виїхав геть. Залишившись сама, Муся звернулася до мене:

— Мій любий! Коли б ти отаким був, як той, що обручі гнув . .

Я відіпхнув від себе Мусю й сказав їй:

— Задля твоєї любови я все робити міг: двома очима читати дві і більше книжок, однією ногою танцювати, а другою глину місити, щоб виробнича норма не пропала . . Все я міг робити, але голяком у розпалений дьоготь стрибати і гадюк ковтати я не буду! Ти можеш іти від мене геть!

Муся закопилила губу й сказала:

— Пхі! Не хочеш — не треба! Скоро в наше село приїжджає цілий колектив циркачів!

Як помиляється критика

Письменникам-початківцям або навіть і професійним, що наражуються на нерозуміння або обурення читача, може стати втіхою не завжди правильна оцінка критикою їх без сумніву вартісних попередників.

Про Шекспіра російський клясик Толстой сказав: „Я доведу, що він навіть не четверторядний письменник. Як маляр характерів Шекспір — нуль. Моя думка про нього цілком відрізняється від тієї, що він створив у всьому європейському світі”.

Не зважаючи на славу Гете, одна з німецьких газет писала 1776 року про „Стеллу”: „Про мораль цієї п'єси не скажемо нічого. Досить відомо, що п. Гете не звертає уваги на таку дрібничку. Його „Страждання молодого Вертера” — це школа самогубства, „Стелла” — школа спокуси й полігамії”.

Пані Гердед дала таку оцінку творчості „олімпійця”: „Хоч який Гете гарний, він не відповідає своєму великому фахові поета”.

Після смерті Гете Граббе сказав: „Що це за балачки про Фавста? Дайте мені три тисячі таларів щороку, за три роки я вам напишу ще не таке”.

Берлінська наукова газета писала 1784 року про драму Шіллера „Лукавство та кохання”: „Справді це один твір, що ганьбить нашу добу! Як може людина писати й друкувати таку нісенітницю? Яка душа і яке серце в того, хто з задоволенням спостерігає такі плоди свого духу? З деяких сцен могло б вийти щось порядне, але все, що починає цей автор, перетворюється під його руками на мильні пухири”.

Про „Розбитий глек” Гайнріха Кляйста ваймарська двірська дама Генрієт фон Кнебель писала 1808 року: „Минулої середи ми бачили жахливу комедію. Я ніколи не повірила б, що можна на-

писати таку річ, нудну й без смаку”. Про дві інші п'єси цього поета автор історії німецької літератури професор Вільмар згадує 1845 року так: „Катруся” і „Принц Гамбурзький” Кляйста свідчать про справжній, але ще зовсім не розвинений і не усвідомлений талант”.

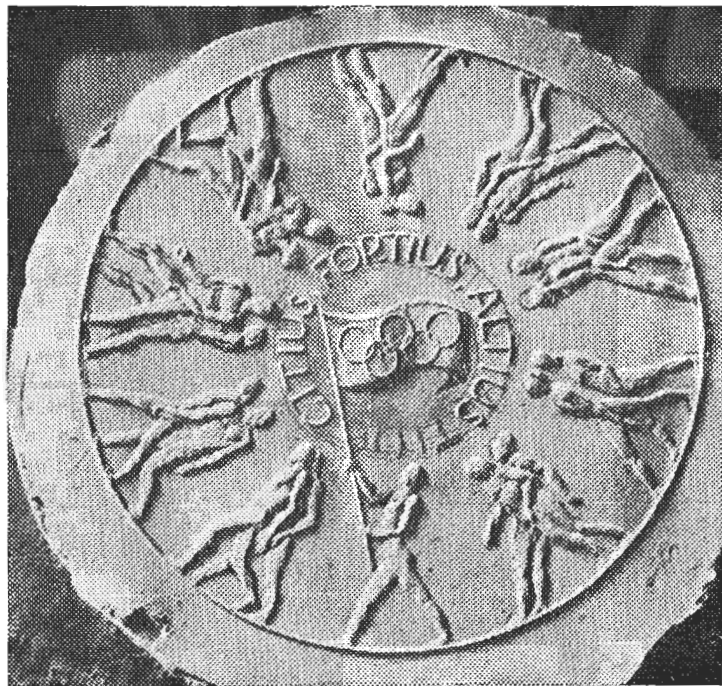
Ось як оцінює 1908 року творчість Ібсена Вільгельм Рабе: „Відвідавши 1906 року доньку в Регенсбурзі, я купив повну збірку творів Ібсена. Але я не взяв збірку з собою до Бравншвайгу, бо втрапив охоту її читати. Уявляю собі, як буде смердіти шафа, де сховані ці книжки, коли її відчинять через п'ятдесят років”.

Ще суворіше висловився 1928 року відомий стиліст Едуард Енгель про Томаса Манна: „Томас Манн зовсім не володіє німецькою мовою. Вона відмовляється служити йому навіть у найпростіших виразах”.

Долю видатних письменників поділяють великі композитори. Коцебу пише 1860 року: „Недавно в Авгартені грали увертюру до опери Бетговена „Фіделіо”, що її ставили на сцені лише кілька разів. Усі безсторонні знавці й аматори музики згодні, що ще не було написано нічого різкішого, що дратує слух, та більше беззв'язного”.

Драматург Фрідріх Геббель, що, як і Ріхард Вагнер, вивів на сцену „Нібелюнгів”, зовсім переляканий: „Оркестра свистить, скрипить, пищить, гримить, ніби камені здобули голос. Після останнього такту слухач здивований, що не злетів у повітря разом із композитором і всім театром”.

Г. Г.

Швидше, міцніше, вище! Проект жетону олімпійських ігор 1956 року у Мельборні, що його одержать усі десять тисяч осіб, які прийматимуть будь-яку участь в Олімпіаді. Автор проєкта австралійський архітект Андор Мачарос. На лицевій стороні медалі в центрі юнак, що несе олімпійський прапор. Навколо прапора надпис латинською мовою «Швидше, міцніше, вище!» Зворотна сторона показує герб міста Мельборн, обрамлений п'ятьма олімпійськими кільцями. Фото А. Д.

Сенсаційне відкриття сучасної науки:

ВИ МОЖЕТЕ ЖИТИ 140 РОКІВ

Праці М. Біржер-Беннера, Гайлорда Гавзера та інших відкривають нову епоху в історії людства

Протягом останніх років небувалих успіхів досягнула та царина науки, яка вивчає залежність здоров'я і тривалість життя людини від того, що вона їсть, тобто наука про харчування. Сучасна теорія харчування є надзвичайно молода, вона розгорталась протягом останніх 50 років, а сенсаційні результати праць її творців щойно сьогодні стають відомі ширшим колам населення в усіх країнах світу. Зі статті, що її нижче друнуємо, Ви дістанете багато цікавого й несподіваного.

Столітні юнаки

Славетний український науковець академік Олександр Богомолець твердить, що нормальна тривалість життя людини повинна дорівнювати мінімум 140 років. Цю цифру він одержує на підставі того, що тривалість життя тварин в 7-14 разів перевищує тривалість їхнього росту, а людина росте, як відомо до 20 років. На основі тих самих міркувань німецький лікар Гуфелянд вважає, що людина повинна жити 200 років. Дарвін називав цифру 180-200 років нормальним («біологічним») віком людини.

Коли в 1934 році помер турок Царо Ага в віці 164 роки, всі розглядали його вік як ненормальне явище, як незрозумілий феномен, як виняток з правила. Загально прийнято вважати, що людина повинна вмерти в віці 80-90-100 років. Чому? Тому що так влаштований людський організм?

Нічого подібного! — заявляють творці сучасної теорії харчування. Смерть людини в віці 100 років є ненормальним явищем, яке можна усунути. Людина вмирає в сто років тому, що вона невірнo харчується. При цілковитій зміні системи харчування столітня людина може мати квітуче здоров'я, може бути цілком працездатною і також зовнішньо виглядати молодою. Ось

що пише на цю тему корифей сучасної науки американський дослідник Гайлорд Гавзер у своїй книзі «Лишайся молодим, живи довше!», яку сьогодні перекладають майже на всі мови світу:

«Шістдесяті- або сімидесятилітня людина є ще молодою, бо вона прожила лише половину свого життя. Ми звикли розглядати як нормальну старість те, що в дійсності є ненормальним явищем, передчасним феноменом. Старість можна лікувати так само, як кожен іншу хворобу.

Науковці довели, що життя можна продовжувати безконечно... Матеріал, з якого ми зроблені, є безсмертний. Це було на багатьох прикладах доведено...

Науковці, які займаються проблемою продовження життя, приходять в цілому світі до висновку, що джерелом молодости є **правильне харчування...** Ваш організм має дивовижну силу спротиву, дивовижну витривалість і здібність до регенерації. Коли з ним поводитись обережно, уважно і з належною пошаною, він буде функціонувати все далі й далі. При умові, що жадний з важливих для життя органів не є зруйнований, ваш організм може в кожному віці видужати і відновитись.

Те, що ви їсте у віці 40-60 років, визначає ваш зовнішній вигляд у віці 70-80 років... Здоров'я можна

відновити в кожному віці. При доброму і розумному харчуванні тіло і окремі органи можуть досягти віку в 100 років і більше без того, щоб якась важлива для життя частина була пошкоджена.

Ці слова пише не якийсь авантюрист, який шукає дешевої сенсації. Ці слова пише науковець, визнаний у цілому світі, а тисячі людей в різних країнах, які застосували на собі нову теорію харчування, доводять сьогодні вірність його тверджень.

Життя без старости і смерти

Найскладнішою, найбільш розвинутою живою істотою на землі є людина, тіло якої складається з понад 30 більйонів клітин. До числа найпростіших живих істот належать одноклітинні організми. Ці останні, коли їх не нищити штучними способами і належно харчувати, не знають ані старости, ані смерти. Одноклітинний організм, досягнувши в процесі свого росту певного розміру, ділиться на дві частини, кожна з яких починає рости, а пізніше в свою чергу теж ділиться на дві частини. Німецький дослідник Гергард Венцмер розповідає про дослід, при якому з одної одноклітинної істоти (Paramecium) на протязі 13 років було добуто 9 000 генерацій, кожна з яких мала в собі, очевидно, частин-

ВИ МОЖЕТЕ ЖИТИ 140 РОКІВ

ку першого організму. Коли рідина, в якій перебували ці одноклітинні організми (і з якої вони одержували харчування), щодня змінювалась свіжою, то ніякої старости або смерті цих живих істот неможна було спостерігти. Такий дослід можна продовжувати без кінця і він доводить, що безсмертність є принципово можливою. Німецький зоолог Август Вайсман поставив крапку над «і», заявивши, що **життя не обов'язково повинно закінчуватись смертю.**

Чим же пояснити, що, на відміну від одноклітинних істот, людина і всі тварини приречені до старости і смерті?

Людське тіло складається, як уже було зазначено, з понад 30 білльйонів клітин, старість і смерть яких спричинює старість і смерть людини. Чи кожна окрема клітина людського організму зроблена з гіршого матеріалу, ніж одноклітинні істоти?

Щоб відповісти на це питання, було зроблено багато дослідів. Гайлорд Гавзер розповідає на початку своєї книги про праці академіка Богомольця і інших українських науковців, яких він, на жаль, називає росіянами. (УККА варто зробити інтервенцію в цій справі, бо книгу Гавзера читають сьогодні мільйони людей в цілому світі). Проф. Кулябко вийняв серце з тіла забитого вояка і через 24 години після того, як воно перестало битись, повернув серцю життя. Брюхоненко повернув життя померлим собакам.

Д-р Александер Каррел експериментував з шматком серця курки, який він тримав у спеціально виготовленій рідині. При цьому виявилось, що коли до складу рідини весь час вводили потрібне для серця харчування і коли з неї весь час усувати продукти розпаду, то тоді такий шматок серця може жити безконечно довго. Всі ці дослідни доводять, що окремі клітини організму тварини або людини мають таку саму здібність до безконечного життя, як і одноклітинні істоти.

Виникає питання: чому ж сполучення окремих, своєю природою безсмертних клітин, яке ми маємо в людському організмі, не є таким самим безсмертним, як окремі клітини?

Відповідь приходить сама собою. Мабуть, тому, що клітини людського організму, поперше, не одержують усіх речовин, потрібних для їхнього харчування, а, подруге, тому, що продукти розпаду не виділюються з людського організму повністю, накопичуються в ньому і таким способом створюють неможливі для продовження життя окремих клітин умови. Ну, а що, коли ми навчимося харчуватися так, щоб кожна клітина нашого організму одержувала всі потрібні для неї речовини і щоб усі продукти розпаду весь час віддалялися з людського тіла? Тоді, очевидно, не існуватиме підстав для того, щоб життя людини не могло тривати в п'ять або десять разів довше, ніж сьогодні. Тоді не існуватиме підстав, чому людина в двісті років не повинна бути такою ж свіжою, молодою і працездатною, як людина в 20 років.

Ось над цими питаннями працювали творці сучасної теорії харчування і вони досягли блискучих наслідків.

Шлях до ліквідації всіх хворіб

У своїй праці «Звільнення від кайданів хворіб» шведський дослідник Аре Верлянд (Are Waerland) пише:

«Тоді, коли я сам себе вилікував, мені стало ясно, що ми маємо справу не з скремими хворобами, а лише з наслідками фальшивого способу життя. Саме тут люди в страшний спосіб перемішали всі поняття».

Відомий німецький лікар і фізіолог Рудольф Вірхов твердив, що причина кожного хворобливого (патологічного) пошкодження в людському організмі полягає в ненормальному стані в житті клітин організму. Згоджуючися з ним, Верлянд пише в своїй праці «Ключ до здоров'я лежить у кишечнику»:

«Наше здоров'я базується на здоров'ї кожної окремої малої клітини. Але на чому базується здоров'я малої клітини? — На тому, щоб вона одержувала наскільки можливо повноцінне харчування і щоб усі продукти розпаду наскільки можливо скоро і повністю усувались. Це перший і останній закон здоров'я — альфа і омега здоров'я».

Дай лише кожній клітині харчі, щоб продукти розпаду, які утворюються в ній, наскільки можливо

скоро і повністю усувались — і білльйони клітин твого тіла дадуть тобі блискуче здоров'я і зроблять тебе однією з найщасливіших істот на землі».

Верлянд твердить, що його система харчування відкриває шлях до «цілковитої ліквідації всіх хворіб».

Людина харчується не так, як треба

У тих країнах, де головним продуктом харчування людини є риж, масово поширена страшна хвороба берібері. Ця хвороба характеризується пошкодженням нервової системи, серця і загальною втраченою сил. Берібері спостерігається лише там, де люди харчуються очищеним рижем.

Спочатку науковці думали, що берібері є інфекційною хворобою. Але пізніше виявилось, що вона викликана невірним харчуванням. Було встановлено, що очищений риж позбавлений надзвичайно важливих компонентів, насамперед вітаміну B₁, які конче потрібні для нормального життя клітин людського організму. При продовженні харчування очищеним рижем у 50% випадків наступає смерть. Але коли хворі на берібері люди замість очищеного починають їсти неочищений риж, то у 97-98% випадків вони видужують.

Чи відомо Вам, шановний читачу, що Ви купуєте в крамниці завжди очищений риж? Ви скажете нам, що Ви не хворієте на берібері. Безумовно, тому що очищений риж не займає у Вашій їжі такого великого місця, як у народів східної і південної Азії. Але певною мірою він впливає негативно також і на Ваш організм.

Ви їсте мало рижу, але Ви їсте багато хліба. Скажіть нам, чи вживаєте ви білий хліб? Чи відомо вам, що білий хліб виготовлюється з очищеної пшениці і що остання позбавлена тих самих важливих для людського організму компонентів, що й очищений риж?

Мек Канн (McCann) у своїй праці «Наука про їжу» («The science of eating») розповідає про такий дослід. Одних мишей і малп годували неочищеною пшеницею, а інших білим хлібом. Перші почували себе чудово і були цілком здорові, тоді як другі померли вже за 7 тижнів.

(Закінчення ст. 18)

Біля мікрофону „Тета Ірена“

Бюфало — промислове місто на межі США й Канади, поблизу водоспаду Ніягара. В самому Бюфало є понад 8 000 українців, які переважно працюють по різних фабриках.

Від водоспаду тут досить багато дешевої електричної енергії, що сприяє розбудові радіовислень, які обслуговують на різних мовах населення Бюфало з околицями та частину Канади з Торонто включно. Українці мають тут аж три радіостанції, що їх проводять нові українські емігранти.

Одну з цих радіовислень провадять п.п. Ірена і Юрій Лаврівські, колишні працівники львівського театру. Ця радіостанція, чи не єдина з усіх українських вислень у Бюфало, розбудувала свою програму так, що в ній, поруч з бізнесовими оголошеннями, є установлені години для літературно-мистецьких, а щонайважливіше — для дитячих передач.

Передачі радіостанції Лаврівських вигідно відрізняються від ін-

Ірена Лаврівська

театральна, хорова і художнього читання.

Особливу цінність має дитячий відділ, що його провадить п. Лаврівська. «Тета Ірена» організувала нашу дітвору віком від 5 до 12 років навколо передач, виховуючи в них любов до України та до своїх юних братів, що залишилися в Європі.

Діти радо слухають оповідання «Тети Ірени» і по-своєму реагують на її заклики. У 1954 р., коли «Тета Ірена» звернулася до них за допомогою для дитячих літніх таборів у Німеччині, діти зібрали 600 дол. На різдвяну ялинку через дітей і батьків вона одержала 1 300 дол., а в цілому за три роки «Тета Ірена» передала для залишенців в Європі коло 3000 доларів. Сума не є малою, тим більш, що ініціатором цієї збірки була одна особа, а виконавцями в більшості діти, заохочені до цієї акції живим патріотичним словом.

Треба відзначити ще одну властивість у харитативній праці п. Ірени. Вона постійно закликає дітей і дорослих стати на допомогу всім українцям без різниць групової чи релігійної приналежності.

П. Лаврівська багато листується з дітьми і з різними українськими установами в Європі. Ці листи, часто дуже зворушливі, вона зачитує перед мікрофоном, стверджуючи цим способом, що її праця та збірки її радіодрузів не пішли на марне і знаходять вдячний відгук серед наших залишенців.

Не можна сказати, що успіх дитячих передач легко дався. Підготовка до дитячих радіоавдіцій займає багато часу. Вибір відповідних казок і оповідань, мова передачі, художність виконання — це все вимагає багато праці, здібностей, знань і любови до праці. А для п. Ірени ці проблеми ще тим складніші, що в нашій дитячій літературі не було зовсім репертуару для радіо. Тепер п. Лаврівська має понад 100 оригінальних казок та оповідань з нашої української проблематики.

Це лише окремі фрагменти великої громадсько-національної праці Ірени і Юрія Лаврівських. Хай ці слова стануть теплим признанням для п. Ірени в її праці й стимулом для інших наших організацій, які покликані працювати для добра всіх українців. А п. Лаврівському бажаємо найкращих успіхів у розбудові української радіовисильні в м. Бюфало, вогнища у боротьбі за волю України.

К. Т.

Юрій Лаврівський

ших високим мистецьким рівнем і національним змістом матеріалу. При радіостанції працюють під керівництвом Ю. Лаврівського студії

Гендляр оглядає поганенький старий плащ і каже: — Два шилінги найбільше!

— Так, — завагався шкот. — Але ж чи ви оглянули гудзики, вони зовсім нові.

* *

Шкот розповідає, що ніч на північному бігуні триває шість місяців.

— Здорово! — відгукнувся Мек Теніч, інший шкот, — скільки ж там коштує кімната в готелі за одну ніч!

* *

Один молодий чоловік вирішив твердо одружитися лише тоді, коли він знайде ідеальну дівчину. Коли він за кілька років зрештою найшов таку дівчину, виявилось, що вона шукає ідеального чоловіка. Одруження не відбулося.

Що ж дивного, коли людина, яка систематично харчується білим хлібом, помирає в 90 років? Малпа від таких харчів померла б значно швидше! Людина не повинна бути в 90-100 років старою, слабою, непрацездатною. Старість людини в цьому віці є такою самою хворобою, як берібері, і так само, як берібері, вона спричинена цілковито фальшивим харчуванням.

Але не думайте, шановний читачу, що, припинивши вживання очищеного рижу й білого ліба, Ви тим самим зробили для свого здоров'я все і можете дожити до 140 років. Ні, ви повинні знати і робити ще дуже багато іншого для того, щоб клітини вашого організму одержували всі х рчі, які вони потребують.

У своїй праці «Лікування хворих дієтою» батько сучасної теорії харчування, швейцарський дослідник М. Бірхер-Беннер, говоривши про комплекс причин, які викликають різні хвороби, пише:

«Сьогодні ми знаємо, що в цьому комплексі помилкове харчування відіграє домінуючу роль. Тому Катазе, один з найвидатніших дослідників у ділянці харчування, твердить, що «їжа — це влади́ка життя й здоров'я...».

Перше правило, яке є важливішим від усіх інших, полягає в тому, щоб ліквідувати непоінформо-

ваність людей щодо законів життя і потреб тієї єдності, яку являють людське тіло й душа.

Друге правило лікування хворих категорично вимагає гармонії між їжею та звичками в ділянці харчування. Передумовою лікування є солідне знання нової теорії харчування, розуміння потреби відмовитись від дотеперішніх звичок і забобонів шляхом випробування нової теорії на собі самому». (М. Bircher-Benner, „Kranke Menschen in diätetischer Heilbehandlung“).

Бірхер-Беннер заснував відому в цілому світі клініку, в якій хворі лікують не хемічними медикаментами, а виключно харчами, яких виматає сучасна наука. Блискучі наслідки лікування він описав у цитованій нами книзі.

Не підлягає сумніву, що нова теорія харчування відкриває нову епоху в історії людства. Недалекий той час, коли столітні юнаки вста-

новлюватимуть світові рекорди в бігу, плаванні, боксі. Надзвичайно важливо те, що харчування за новою системою не коштує більше, ніж загальноживана сьогодні їжа.

Цілком зрозуміло, що неочищений риж не може коштувати більше, ніж очищений, а чорний хліб не коштує більше від білого. Кожна людина може легко перебудувати своє харчування згідно з вимогами сучасної науки.

Кожна людина може радикально поліпшити стан свого здоров'я, свою працездатність, а також позитивно вплинути на свою зовнішність. Для цього потрібно лише одне: вона повинна ознайомитися з новою теорією харчування і застосувати її на собі. Тисячі людей у різних країнах світу (між ними один співробітник журналу «Пу-Гу») зробили це, і всі з захопленням розповідають про наслідки.

Ігор Журливий

Від редакції: Шановний читачу! Прочитавши надруковану вище статтю, Ви, мабуть, негайно кинетесь до книгозбірень і почнете шукати праці Бірхер-Беннера, Гайлорда Гавзера, Аре Верлянда, Фелікса Грацделя, Вернера Коллата. Ці праці можна знайти далеко не в кожній бібліотеці, українською мовою вони не перекладені. Але не турбуйтеся. Співробітники нашого журналу простудіювали для Вас ці

книжки і багато інших. В наступних числах «ПУ-ГУ» Ви знайдете статті, з яких Ви довідаєтесь про суть нові теорії харчування і про те, як її застосувати на практиці. Знайдіть час для того, щоб прочитати ці статті, Ви тим самим зробите собі велику прислугу.

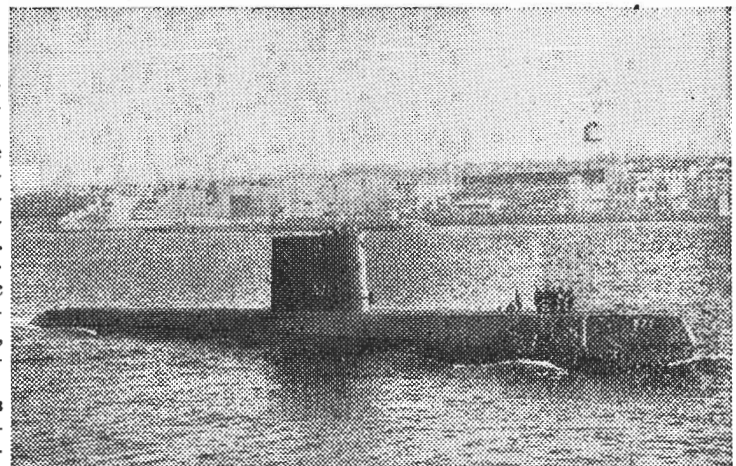
Наші співробітники знайшли час для Вас, знайдіть час для самих себе!

Дійсність перевершила мрії Жюля Верна

«Навтілюс», перший підводний човен, що урухомлюється атомовою енергією, вирушає у свій перший підводний рейс.

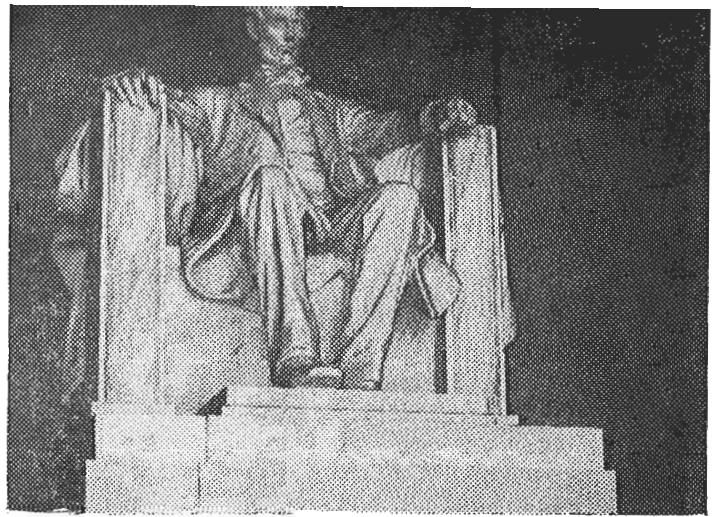
«Навтілюс» єдиний у світі човен, що місяцями може плавати по всіх морях, не потребуючи поповнення запасів пального. Він здатний дуже глибоко занурюватися, залишатися практично необмежений час під водою, розвивати високу швидкість і майже беззвучно маневрувати. Це першокласна зброя наступу, він може зовсім непомітно підходити до ворожих кораблів і в боротьбі має величезну перевагу порівнюючи з надводними кораблями. Він спроможний непомітно заходити в ворожі гавані, й його майже неможливо виявити за допомогою приладів.

Хоч технічні відомості про цей човен затримуються в таємниці, відомо з неофіційних джерел, що атомовий мотор цього човна розвиває потужність понад 7500 кінських сил, що дорівнює силі двох великих паротягів. Довжина цього корабля 91,5 метра і він розвиває під водою швидкість понад 20 морських вузлів. Кожний фунт його атомового пального дає енергію, що дорівнює енергії 1,1 мільйон літрів бензину або 1300 тонн вугілля. Атомовий мотор не потребує цілком прийоки свіжого повітря, і цей підводний човен може за 29 днів об'їхати під водою навколо світу, не піднімаючись на поверхню зовсім.

Нині в Сполучених Штатах будується швидкими темпами другий атомовий підводний човен «Морський вовк». Науковці й техніки в Сполучених Штатах вважають, що в недалекому часі будуть збудовані перші атомові надводні кораблі, атомові льокомотиви й літаки. Фото А. Д.

ПРИВИДИ Білого Дому

Коли ніч розкриває свої крила над Білим Домом у Вашингтоні, чи дійсно привид Абрагама Лінкольна тихо проходить вдовж зовнішні галереї? Чи дійсно дух президента Андрю Джексона наповнює своїм реготом рожеву залю, і похмурі тіні блукають в місячному сьйві по просторах покоях резиденції президентів США, на смерть лякаючи випадкових гостей і прислугу?

А може, це лише випадкові збіги звуків і рухів, що спричиняє вітер у старих коминах або зле замкнуте вікно, що протяг рухає старі порт'єри й куртини, а легенди і забобонність людей доробляють решту?

Протягом півсторіччя це питання остаточно не з'ясоване. Ні один із дослідників Білого Дому ще не дав будь-яких доказів, що проливають світло на ті явища, які спостерігають там протягом довгих років.

Однак самі явища неодноразово підтверджуються цілком поважними персонами, не лише забобонною положливою прислугою.

Колишній президент Г. Трумен у своїй книжці «Мр. президент», що минулого року вийшла у світ, на сторінці 116 між іншим пише: «Моя дочка разом з двома її приятельками п. Джен Дінго і п. Роліт в ніч на 27 травня 1945 року спали в ліжку А. Лінкольна. Вночі всі три прокинулися невідомо з якої причини, але глянувши у кімнату, побачили біля великого венеціанського вікна постать А. Лінкольна, він нерухомо стояв спираючись на підвіконня і дивився на переляканих на-смерть жінок».

«Пізніше я довідався», пише далі Г. Трумен, «від старих слуг Білого Дому, що тінь А. Лінкольна появлялася 11 разів за період останніх 20 років». Дружина покійного президента К. Куліджа у своїх спогадах пише, що сама бачила тінь А. Лінкольна.

Кореспондент тижневика «This Week Magazine» Леслі Лібер спеціально відвідав з цього приводу колишнього президента Гаррі Трумена в його приватному мешканні в Канзас Сіті (Міссурі).

Леслі Лібер пише, що п. Трумен справив на нього таке враження, людини, яка «ніколи не дозволила б мертвим президентам втручатися у справи живих». Така людина не може бути забобонна і вірити в привиди лише з оповідань, пише кореспондент. Однак в розмові пан Трумен заявив, що він, живучи в Білому Домі майже 8 років, неодноразово чув від обслуговуючого персоналу про деякі таємничі явища, яких він не міг з'ясувати.

Уперше Гаррі Трумен почув про «привиди» від свого перукаря. На його думку, Абрагам Лінкольтн являється так би мовити «головним привидом» Білого Дому. Дехто з службовців, які вже «звикли» до таємничих явищ, оповідали, що іноді чули поспішні кроки взад і вперед на другому поверсі в лівому крилі, де колись був кабінет А. Лінкольна.

Коли п. Лібер запитав був президента, чи сам він чув чи бачив щось надзвичайного за час перебування в Білому Домі, той на це відповів: «багато старих будинків, як і старих кораблів мають здібність видавати певні звуки під впливом погоди чи власної старости. Білий Дім був дуже старою напівдерев'яною будівлею і коли його реставрували в 1948—50 роках, то від старости деякі дерев'яні конструкції були зовсім знищені, штукатурка падала, підлога іноді ламалася».

Однак п. Трумен тут же привів випадок, що був підчас II Світової Війни. «Цей випадок» посміхаючись додав він, «тяжко пояснити лише дощем або вітром».

Одного разу п. Трумен був пробуджений стуком у двері його спальні. В той час він чекав телефонної розмови з Черчілем і думав, що це вартовий телефоніст викликає його на розмову з Лондоном. Сидячи на ліжку і наспіх шукаючи халат та нічні черевики, він гукнув, що зараз іде. Але стук у двері повторився ще глосніше. Трохи розгніваний п. Трумен підійшов і відчинив двері. Але там нікого не було.

Далі кореспондент спеціально відвідав пані Елеонору Рузвельт дружину през. Франкліна Рузвельта. Лібер каже, що він не дуже сподівався на повну й щирі інформацію в справі привидів від п. Рузвельт, але він помилився. Пані Рузвельт розповіла йому у всіх подробицях про те, що знала. Отже в 1934 році, коли родина Рузвельтів щойно переїхала до Білого Дому, у них служила покоївкою пані Мері Ебен. Одного разу у ясний полудень Мері пішла на другий поверх. Не пробувши там і трьох хвилин вона просто злетіла вниз по сходах біла як крейда і на запитання переляканої господині довго не могла відповісти, але потім сказала, що в одній з кімнат побачила А. Лінкольна. Він сидів на ліжку і здіймав з себе чоботи.

Тоді кореспондент Лібер запитав пані Рузвельт, чи їй персонально довелось щось бачити. Ось що вона відповіла: «Побачити і почути щось можна в першому ліпшому старому будинку; коли в таких приміщеннях ви прислухуваетесь до різних скрипів, гуркотів тощо, вам стає завжди моторошно, але коли з цим будинком ще в'яжеться якась стара романтична легенда, то ваша уява завжди розіграється і ви будете не лише чути, а навіть бачити. Старі мешканці Білого Дому зна-

Привиди Білого Дому

ють більш всього про А. Лінкольна тому, що кожна кімната, яку займав у свій час Великий Президент, має спеціальну табличку, на якій зазначено коли і що робив Лінкольн в тій чи тій кімнаті. Один час я займала одну з його кімнат. Іноді, коли мені доводилося затриматися в ній пізно, то мені здавалося, що хтось стоїть за моєю спиною і стежить за моєю працею. Я мимоволі оберталася тоді, щоб переконати себе, що це лише уява».

В спогадах І. Гувера головного швайцара Білого Дому, який пробув на цій посаді більш 40 років, описується випадок з персональним каштеляном президента Вільяма Тафта, який був так наляканий привидами, що хворів довгий час. Також привиди бачив опалювач Білого Дому Джері Сміс, якого за його довгу працю всі звали «Старий Джері». Він оповідав, що до нього у нічні часи його праці не раз заходили не лише А. Лінкольн, але Грант і Вільям Генрі Гаррісон. Останній до речі помер в Білому Домі. «Старий Джері» все це засвідчив перед спеціальною комісією під присягою.

Сам Вільям Тафт був дуже зацікавлений у цих випадках і ретельно їх студював. У своїх спогадах він пише, що одного разу він і два члена його кабінету вперше побачив жіночий привид, а саме дружину другого президента США Адамса. Пізніше ще кілька осіб бачили пані Адамс навіть серед білого дня блукаючи покоями Білого Дому. При чому бачили, як пані Адамс проходила крізь зачинені двері й стіни.

За час урядування президента Вільсона садівник Білого Дому бачив навіть серед білого дня тінь Доллі Медісон, дружини президента Джемса Медісона. Вона блукала серед тиші парку і нюхала рожі.

Персональний льокай покійного президента Фр. Рузвельта одного разу вискочив з кімнати просто до рук охорони і дзвенюючи зубами від жаху сказав, що допіру бачив А. Лінкольна.

Кореспондент Лібер не подає прізвиська цього льокая, бо той просив його, даючи персональне свідчення: «Мені здається, що президент Айзенгауер був би незадо-

волений моїм свідченням, що в Білому Домі трапляються такі речі», сказав він. Однак, він також посвідчив, що коли когось в Білому Домі чекає смерть, за кілька днів без очевидної причини падає із стіни якась картина.

Так, за кілька днів до смерти Фр. Рузвельта вони були разом в одній із залів, де висіла улюблена картина президента, морський пейзаж. Раптом картина зірвалася і впала на підлогу біля самих ніг президента.

Той самий льокай, що його Лібер умовно назвав «Комачо», розповів ще один цікавий випадок. Під час другої світової війни одна дуже висока леді перебувала в Білому Домі. При ній було ще дві пані, секретарка і «компаньйонка» (можливо, річ іде про голяндську королеву Вільгельміну. Прим. редактора). Приміщення було відведено в рожевий зал, у якій пізніше мешкали король і королева Англії в час свого гостювання у Вашингтоні. «Одного вечора я і другий льокай, розповідає Комачо, сервірували в одній з кімнат «коктейл парті» для гостей і президента, що був присутній в цій залі разом із високою гостею. Раптом вона сказала президентові, що минулої ночі вона мало не вмерла з переляку. На запитання, що саме трапилося, леді відповіла, що опівночі хтось міцно постукав в її двері. Вона встала і відчинила і побачила перед собою А. Лінкольна. Тоді вона згубила притомність.

Другого разу Комачо побачив других знаменитих гостей (подружжя), які поспішно складали речі. На його запитання, що сталося, чоловік похмуро відповів, що вони провели найгіршу ніч у їхньому житті. Хтось усю ніч намагався підпалити нам ліжку».

Сам Комачо на власні вуха чув голос у жовтій кімнаті, який виходив ніби із стелі. Голос кілька разів повторив «Я Борнс. Я Борнс». Спочатку Комачо думав, що це голос пана Джима Бернса, колишнього державного секретаря, потім звільненого Труменом. Але ж згодом він довідався від одного історика, що земля на якій побудовано Білий Дім, була подарована урядові якимось Борнсом.

Катура Брукс, одна з секретарок Білого Дому у 1931—38 роках, згадує, що якось вона пізно працювала в одній із залів. В той час ні в цій залі, ні в сусідніх кімна-

тах нікого не було. Раптом пані Брукс почула страшний регіт, що виходив з алькова, де колись стояло ліжко президента Андрю Джексона: «Я почула як моє волосся почало рухатися», оповідає пані Брукс, «я прожогом вискочила з кімнати і більш ніколи сама в ній не лишалася».

Тепер повстає питання, чи всі ті свідчення достойних осіб на чолі з президентами доводять що Білий Дім одержимий? Це, звичайно, справа читачів вірити чи сміятися. Однак, ніхто не наважиться закинути цим свідкам, які спостерігали таємничі явища в Білому Домі на протязі довгих років, що вони просто брехуни.

Можливо, що після капітального ремонту, який закінчився у 1950 року, всі можливі причини стуків, скреготів та сміху вже усунуті, а разом з цим і «привиди» покинуть нарешті Білий Дім раз і на завжди. Про це зараз ще нічого певного сказати не можна. Час покаже.

Мес Менд

НАЗВИ МІСЯЦІВ

До 153 р. перед Христом народи ділили рік тільки на десять місяців.

У стародавніх римлян перший місяць був березень, що його вони називали в честь бога війни Марса — Марціус. Другий місяць Априліс (квітень) одержав назву від бога світла Аполлона. В честь бога рослинности Маюса назвали римляни третій місяць Маюс (травень).

Черговий місяць (червень) звався «Юніюс», присвячений дружині головного бога Юпітера, богині Юноні. П'ятий місяць, липень мав назву спершу «Квінтіліс», а потім названо його «Юліюс» іменем Юлія Цезаря, що зреформував календар. Так само шостий місяць спершу називався «Секстіліс», а пізніше щойно названо його в честь імператора Октавія Августа — «Августус» (серпень).

Сьомий місяць називався «Септембер» від латинського слова «септем» — сім, восьмий «Октобер», а дев'ятий «Новембер» від латинських слів «окто» — вісім і «новем» — дев'ять. Десятий і останній місяць «Децембер» мав назву від слова «децем» — десять.

Щойно пізніше римляни додали на кінці року ще два т. зв. мирні місяці: «Януаріюс» (січень), в честь бога сонця Януса, і «Фебруаріюс» (лютий) — місяць прощення гріхів і покути.

Висока культура доісторичних часів

РОЗКОПКИ В БОЛІВІІ ВІДКРИВАЮТЬ НЕВІДОМИЙ ЛЮДСТВУ СВІТ

П'ятдесят кілометрів від столиці Болівії Ля Пас, на височині 4 000 м. над рівнем моря лежить індійське село Тяхуанасо.

Біля цього села археологи знайшли руїни грандіозного невідомого міста доісторичних часів. Величезні камінні плити вагою 60-100 тонн кожна мають на собі сліди надзвичайно майстерної обробки. Тут можна бачити зроблені з суцільного каменя фігури людини заввишки 8 метрів, сходи з суцільних камінних плит шириною 7,5 метрів.

Вчені виявили далі, що в сусідстві з місцем розкопін нема скель, з яких можна було б виготувати подібні плити. Їх можна знайти лише на віддалі 50 км. Перевезти ж тягар вагою в 100 тонн на віддалі 50 км на височині 4 000 метрів, та ще в місцевості без доріг, це проблема, яку, мабуть, не спромоглася б розв'язати сучасна техніка. Про надзвичайно високу технічну майстерність людей, які будували величезні споруди з каменя, свідчить також і якість обробки твердих, як кварц, плит.

Є всі підстави думати, що старовинне місто не було збудоване пращурами тубільного індійського населення, культурний рівень якого ані в часи відкриття європейцями південної Америки, ані сьогодні не дозволяє й думати про подібні споруди. Та обставина, що в індійців борода не росте, в той час як камінні фігури зображають чоловіків з бородами, свідчить, що загадкове місто було збудоване не індійцями, а іншою людською расою.

Віденський археолог проф. Ганс Шіндлер, який багато років жив в Англії і там видав чимало книжок під псевдонімом Н. В. Белламу, присвятив велику частину свого життя дослідженню загадковсго міста в Болівії. В своїй сенсаційній книзі «Built before the Flood» («Збудовано до потопа») він доводить, що в часи коли будувалось це місто, навколо землі існували інші астрономічні

відносини. Свої докази він знайшов, студіюючи календар тих часів, зображений на величезних «соняшних воротах», зроблених із суцільного каменя.

В цьому календарі, крім згідного з нашим календарем поділу року на 12 частин на дні й ночі, він знайшов незрозуміле для нас число 447. Однак, це число йому пощастило пояснити, коли він припустив, що в ті часи Земля мала іншого супутника.

Попередник нашого Місяця наближався протягом тисячоліть дедалі ближче до нашої планети і, притягуючи до себе водянні маси земної кулі, викликав підняття поверхні моря з обох боків екватора на кілька тисяч метрів.

У районі розкопін на височині приблизно 4 000 метрів над рівнем моря знайдено шар піску, який тягнеться довгою лінією і на тій самій височині спостерігається не лише здовж Анд Болівії, але також і в Чіле.

Цей шар піску професор Шіндлер розглядає як доказ того, що загадкове місто було побудоване на березі моря. Він твердить, що величезні камінні плити були перевезені на віддалі 50 км по воді. Підтвердженням його припущення є також та обставина, що озеро Тітікаса, яке лежить на віддалі 30 км і на 27 метрів нижче місця розкопін, має солону воду, а в сусідньому озері Поопо, рівень якого ще нижчий, вода має в собі більший відсоток соли, ніж у Мертвому морі. Ні за яких обставин поверхня озера Тітікаса не могла дійти до розкопаного міста, бо вода повинна була б вилитись у море.

Усе це доводить, що колись і одне і друге озеро були залиті морем, рівень якого доходив до місця розкопін. Саме в ті часи було побудоване загадкове місто. Наближаючись до земної кулі все ближче, попередник нашого Місяця одного дня розлетівся на шматки, при чо-

му на Землі відбулася страшна катастрофа. Теорію цієї катастрофи розробив і обґрунтував цілком незалежно від археолога Шіндлера і до нього інженер і математик Ганс Гербігер.

Застосовуючи теорію Гербігера, Ганс Шіндлер твердить, що в ті часи, коли будувалося загадкове місто в Болівії, попередник нашого Місяця обертася навколо Землі за 19,5 годин. Через свою близькість до Землі він здавався земному спостерігачеві дуже великим і кожні 19,5 годин викликав цілковите затемнення сонця. За теорією Гербігера виходить, що в ті часи супутник Землі 447 разів на рік обертася навколо землі. Якраз це число 447 знайшов археолог Шіндлер у календарі загадкового міста в Болівії. Мешканці цього міста, твердить він, бачили 447 затемнень сонця на рік.

Дослідження гігантських будов, якості обробки каменя, а також висічених з каменя скульптур приводить дослідників до переконання, що людська раса, яка будувала розкопане місто, мала прекрасних науковців, техніків, мистців і дуже високу культуру. Ця людська раса, треба думати, загинула в наслідок страшної катастрофи, яка колись сталася на нашій планеті.

«Збудовано до потопа» — так назвав професор Шіндлер свою книгу Наука почина розкривати таємниці досі невідомого людству світу.

ЛЬВУВ І ВІЛЬНО

— Але навіщо вам боротися за Львів і Вільно, коли Польща вже сьогодні є найбільшою країною світу?

— Як так?

— Ну, певно: уряд у Лондоні, кордон на Одері, а народ у Сибіру!

ДЕМОКРАТІЯ І «ДЕМОКРАТІЯ»

Американський журналіст у Москві до большевицького вельможі:

— Ні, у вас нема демократії, от у нас в Америці справжня демократія.

— А в чому полягає ваша демократія?

— Наша демократія полягає в тому, що у нас кожний може лягти нашого президента скільки завгодно, і йому за це нічого не буде.

— Ну, таку демократію ми маємо в Советському Союзі теж. У нас теж кожний може лягти вашого президента скільки завгодно, і йому нічого за це не буде.

Чи чоловіки розумніші, ніж жінки?

У світі існує багато чоловіків, які твердо переконані, що «чоловіки розумніші ніж жінки». Проф. д-р Ешли Монтегю подає в цій статті наслідки новітніх наукових досліджень розумових здібностей чоловіків і жінок. Для багатьох надто самопевнених чоловіків вони будуть несподіваними.

Бгато чоловіків вважають, що жінки безпорадні в грошових справах, що це мука робити з жінками за покупки, бо вони ніколи не знають, що, власне, хочуть купити.

Проте чоловіки часто не бачуть різниці між нерішучістю і поміркованістю. Всупереч чоловікам жінки перед тим як прийняти рішення більш обмірковують. Чоловік, який вважає, що жінки посідають в своїх гарненьких голівках мало розуму, дуже помиляється. Хай він спробує всунути якийсь жінці поганий матеріал, або жилаве м'ясо! Продавці в своїх крамницях охотніше бачуть чоловіка ніж жінку, бо жінки надто критичні й вимогливі.

Нещодавно устійнено що у 50-х з 100 американських родин виключно жінка розпоряджається грошми. Вже цей один факт міг би бути достатнім, щоб заперечити перестарілий погляд, що жінки, мовляв, не вміють поводитися з грошми. Чоловіки навряд чи передавали б жінкам розподіл грошей, коли б вони не були переконані, що жінки краще розв'яжуть ці завдання, ніж вони самі.

Це не дивно, що тепер жінки починають відігравати важливу роль у банківських справах, бо як власники банкових конт вони належать до впливової клієнтури великих грошових інституцій. 1952 року Брукінг Інститут опублікував матеріали, з яких виявилось, що в США майже половина усього приватного майна депоновано у банках на жіночі прізвища. Серед приватних осіб, які підписали воєнну позичку, дві третини були жінки, 65% ощадних конт у США належать жінкам. Вони платять 40% усіх прибуткових податків і через їхні руки проходить 80% народного майна. Також статистично ус-

тійнено, що 75% жінок, які посідають акції, вивчають річні звіти відповідних товариств і навіть їх розуміють. Тоді коли серед чоловіків — акціонерів лише 56% розуміються на цих річних звітах. В останній час в американських банкових і фінансових установах працюють на високих посадах більше ніж 5 000 жінок; між ними є президенти і керівники відділів. Виявилось, що в банках на всіх роботах, які вимагають особливої точності, жінки краще справляються ніж чоловіки.

Ці факти доводять, що жінки вміють рахувати.

Порівняємо розум чоловіка й жінки.

У школах можна майже завжди виявити, що дівчата краще відповідають ніж хлопці. У студентський вік дівчата тимчасово втрачають перевагу над хлопцями.

Хлопці на американських університетах набагато швидше залишають навчання ніж дівчата. Дівчата легше пристосовуються до вимог учбового плану. Хоч вони поволіше засвоюють, проте не розчаровуються так швидко. Навпаки, зустрічаючи труднощі, підвищують зусилля щоб досягати учбової мети. Це, звичайно, ще не доводить, що студентки переважають розумом своїх колег чоловіків. Це показує лише, що вони більш постійні й завзяті в навчанні.

Тепер визначимо, що таке «розум». У своїй книзі «Значення розуму» д-р. Георг Стаддор дав найкраще пояснення, яке я будь-коли чув: «Поняття «розум» визначає здатність розв'язувати завдання, які вимагають самостійного думання, розчленування, спрямування на визначену ціль, концентрації і енергії». Під «самостійним думан-

ням» Стаддор розуміє здатність винаходити нові методи праці.

За допомогою науково розроблених тестів устійнено, що по всіх тестах, крім математики і техніки, жінки відповідають набагато краще ніж чоловіки. Як шкільні дівчата так і дорослі жінки під час перевірки розумових здібностей за допомогою тестів досягають значно більших успіхів, ніж хлопці й чоловіки. Фермерки з Нью-Енгланд, які проходили армійський альфа-тест (цей тест був вироблений під час першої світової війни для іспиту розумового розвитку рекрутів) досягли набагато кращих наслідків ніж вояки.

Які розумні жінки?

Нступні результати виявилися з багаточисленних тестів, що були проведені в США:

З певних навчальних предметів, як історія, географія, хемія і фізика хлопці мають перевагу перед дівчатами. Шкільні хлопці можуть також краще визначити віддалення і розв'язувати невеликі технічні проблеми. Це має свій певно визначений ґрунт: хлопці в наш час уже з першого року навчання одержують інше виховання. Звідсіля різниця. Виявилось, що у дошкільному віці хлопці в жадному разі не відповідають краще ніж дівчата, коли їм ставити технічно-механічні запитання.

Хлопці шкільного віку краще складають картини з кубиків або малих кусків, краще розв'язують лябіринти та упорядковують однородні предмети. Вони виявляють також більші винахідницькі здібності.

Що промовляє за дівчину:

З дитинства і до пізньої старости жінка перевищує чоловіка в засобах мовного вислову.

Дівчата дошкільного віку посідають набагато більший запас слів ніж хлопці.

Дівчата взагалі починають розмовляти раніше, ніж хлопці. Вони також раніше починають висловлюватися повними реченнями.

Дівчата раніше навчаються читати і роблять при цьому кращі успіхи. Розпізнавання букв, яке часто становить великі труднощі для хлопців, дається дівчатам стосунково легко.

Дівчата читають швидше. Також засвоєння таємного шрифту не справляє їм великих труднощів.

Закінчення на ст. 26

Роберт Ковел, англійський літун, батько двох дітей на 35 році життя перетворився у жінку. На фото ліворуч Роберт Ковел, літун, в оточенні своїх бойових товаришів; праворуч — Робертіна Ковел — урядово визнана особа жіночої статі.

Небувалі метаморфози

ПЕРЕТВОРЕННЯ ЧОЛОВІКА НА ЖІНКУ

Понад три роки тому світову сенсацію викликала небувала подія: колишній американський вояк зробив над собою кілька операцій в одній клініці в Копенгагені і перетворився на жінку. Ця жінка, Крістіна Йоргенсен, співає сьогодні в нічних льокалях і заробляє при цьому величезні гроші.

Нещодавно в Англії стався другий випадок подібного перетворення.

Роберт Ковел 35 літ, син англійського військового хірурга, під час війни визначний бойовий літун, батько двох дітей, нині, після різноманітних лікарських маніпуляцій, визнаний урядово особою жіночої статі й називається Робертою Ковел.

Роберт Ковел народився у квітні 1918 року і з дитячих років дуже захоплювався механічними приладами. Зрештою він закінчив інженерний коледж при Лондонському університеті і відзначився як завзятий учасник автOPERЕГОНІВ.

Під час війни війни Ковел вступив до армії і був військовим пілотом. У травні 1941 року він одружився з Діяною Карпентер, і у них народилися дві дочки, які нині мають 11 і 10 років. Перед за-

кінченням другої світової війни Ковел був збитий над Німеччиною і трапив у полон.

Діяна Карпентер, нині одружена вдруге, розповідає, що її чоловік Ковел уже під час їхнього подружнього життя мав дивний нахил до жіночих одягів і часто, жартуючи, надягав її сукні й капелюшки. Після повертуту з полону їхнє подружжя практично не існувало.

Лікарі, яким довірився Роберт після розлучення, констатували, що гормони його тіла дивним способом перетворюються. Вони прийшли до висновку, що перед ними найдивовижніший випадок статевого перетворення, який досі ще ніколи не був відомий у медицині. На їхню пораду Роберт Ковел піддався спеціальному курсові лікування, включаючи кілька різних операцій. Роберт весь цей час жив у своїх батьків. Лише сусіди й кілька найближчих знайомих помітили, що нараз Роберт Ковел зник і натомість у домі з'явилася жінка, яка мала досить низький голос і до того ж любила всі ті самі напої, що раніш пив Роберт. Ця жінка часто розмовляла з гостями про Роберта Ковела, який зник. Щоб це був сам Роберт Ковел — нікому і на думку не спадало, аж доки до установи ресст-

рації народжень не прийшли мати Ковела і лікар Чарлз Дюсо, які заприсягли, що народжений 18 квітня 1918 року Роберт Ковел тепер став особою жіночої статі.

Англійські лікарі і вчені одногласно заявляють, що такий випадок перетворення чоловіка, батька двох дітей, є досі невідомий медичній науці. Сподіваються, що цей випадок принесе зовсім нові знання про гормони і їхнє значення для людського тіла та їхній вплив на душевні й фізичні властивості людей.

Тепер також у Західній Німеччині газети повідомили під сенсаційними заголовками, що колишній німецький вояк Адольф Вінд перетворився на жінку Елізабет Вінд.

Медична наука покищо стоїть перед великою загадкою природи, що, можливо, дасть поштовх людській думці для нових відкриттів і нових знань про людину. Р. Б.

Крістіна Йоргенсен, зірка нічних льокалів, ще пару років тому американський солдат на ймення Джордж Йоргенсен. Після перетворення нині належить вона до 10 найбільш відомих жінок у світі. Кермо її авта оздоблене діамантами.

ХЛІБ З МОРЯ

Найпростіші одноклітинні організми - водорості біологи розглядають сьогодні як нове невичерпне джерело харчування.

У лабораторіях цілого світу досліджують голубаво-зелену субстанцію, яка, мабуть, матиме для людства більше значення, ніж атомна енергія.

Ця речовина, що її можна вживати у надзвичайно багатьох випадках, виготовлюється у вигляді порошку або пасти з мільярдів мікроскопічно маленьких окремих клітин водоростей, які належать до найпримітивніших форм життя на землі. Речовина ця придатна до їжі і містить у собі білок, сіль, крохмаль, вітаміни та всі інші потрібні для харчування речовини.

Найважливіше, проте, є те, що водорості можна розводити в якій завгодно кількості всюди в цілому світі — в морі, озерах, ставках і навіть у пустелях. Для цього нічого не потрібно, крім світла, води та декількох дешевих хемікалій. Існують водорості, які протягом 24 годин збільшуються у 8 разів — і їх можна вирощувати й збирати протягом цілого року. За підрахунками інституту Карнеджі у Вашингтоні, досить лише 19% поверхні суходолу, щоб здобути стільки сировини водоростей, скільки треба, щоб виготовити харчі для 7 мільярдів людей, які, очевидно, мешкатимуть на нашій землі у 2 050 році.

Незадовго до другої світової війни на ґрунті лабораторних експериментів учені уперше прийшли на думку, що ці малесенькі клітинки водоростей у майбутньому можуть відігравати величезну роль. Після цього розвиток пішов так швидко, що один з дослідників запропонував, щоб у цій галузі було складено таку саму програму праці, як свого часу було складено програму для опрацювання атомової бомби, і включено в неї всі наявні наукові сили.

Відділ міжпланетних медичних дослідів американських повітряних збройних сил, наприклад, доручив природознавцям університету у Техасі дослідити чи можливо розмножувати водорості на між-

планетному кораблі, здобувати з них харчові продукти й кисень, культивувати їх на кораблі у спеціальних резервуарах, піддаючи соняшним промінням. Університет у Каліфорнії, з доручення американської військової фльоти, провадить досліди, чи можна за допомогою водоростей у закритих приміщеннях, наприклад, у нових атомових підводних човнах, продукувати кисень та засвоювати вуглець.

Ще інші групи дослідників вивчають водорості як невичерпне джерело найцінніших індустріальних продуктів.

Що визначає цей розвиток для споживача? Чи можемо ми сподіватися, що одного дня можна буде купити харчові продукти з водоростей у крамниці? Самозрозуміло. Вже споруджено дослідний заклад цих харчових продуктів і там щоденно продукують 45 кіло сухої речовини водоростей, харчова цінність якої дорівнює сотні добрих м'ясних страв. Дослід показав, що на одній великій фабриці можна виготовлювати кілька мільйонів кіл цієї речовини водоростей щорічно.

Перенаселені країни вже сьогодні використовують водорості як джерело сировини, щоб видобувати з неї життєво потрібний білок. Тубільці Сіаму збирають, наприклад, у близьких узбережних водах щорічно 5 000 тонн планктону, тобто, водоростей та інших дрібних морських рослин і істот. В Японії та Ізраелі існують дослідні заклади — декілька японців випробовують саме, чи можливо лише цими харчовими засобами відживлятися в майбутньому.

Водорості належать до найпримітивніших форм життя. Вони не мають ані коріння, ані стебла, і ми зустрічаємо часто різноманітні роди цих водоростей, що плавають у всіх солених та прісних водоймищах по всій землі. Найбільші сподівання зосереджені нині на одноклітинних, самостійно існуючих видах водоростей, окремі одиниці яких ми не можемо бачити неозброєним оком. Тисячі таких клітин уміщуються на головці шпильки. Їхній життєвий простір — море, ставки, озера, а навіть і по-

верхня земля. Вони втягують тут вологість повітря і правлять за харч устрицям, деяким риbam та мікроскопічно малим тваринам.

Кожна така крихітна клітинка водорості становить дивовижну фабрику харчових продуктів. Вона втягає через оболонку клітинки вуглець і вбирає із свого оточення азот, фосфор та інші неорганічні речовини. Тоді за допомогою хлорофілу, який є в ній, вона використовує соняшне або й штучне світло, щоб ці хемікалії перетворювати на життєво важливі речовини, як от білок, сіль і кислоти.

Водоростева клітина стоїть на такому низькому рівні розвитку, що вона не потребує для розмноження ані насіння, ані парування. Вона просто розриває свою оболонку і через поділ утворюються дві або більше нові клітини. Досліджено, що таке розмноження відбувається навіть по двічі на день.

Під час проливного дощу, коли у ставок трапляє багато азотних сполучень, або коли тліє великої кількості листя в воді раптом призводить до збільшення кількості азоту й вуглеця, речовин, від яких саме живуть водорості, тоді за короткий час із мільйонів цих організмів нараз утворюються безконечні білйони, які інколи перетворюють цілий ставок у темнозелену юшку. Коли набрати цієї юшки в бочку і поставити, щоб вода випарувалася, то одержимо густу зелену пасту, якою, коли її очистити, можна цілком добре харчуватися.

Біологи штучно покращують умови, за яких розмножуються водорості. Із ставка вони черпають невелику кількість клітин водорості, кладуть їх, щоб розмножилися культури, у резервуар з водою і піддають їх діянно відповідного світла і додають до рідини кисень та інші харчові речовини. За кілька тижнів резервуар завбільшки в залізничу цистерну так наповнюється водоростями, що з їх можна регулярно виробляти харчові продукти.

«За нашими підрахунками ми можемо в добрих умовах культивування збирати щорічно з гектару площі сто тонн водоростей», — каже Гаролд Мілнер із Інституту Карнеджі. «Це дає на гектар — 50 тонн повноцінного білку і 7,5 тонн ситі — обидві речовини, яких нам

Хліб з моря

бракує! У порівнянні з продуктивністю сільського господарства це астрономічні цифри!»

«Астрономічні» — це не перебільшено. Доктор Роберт Кравс з університету Меріленд каже, що й боби сої, які нині щодо кількості білка посідають перше місце серед рослинних культур, дають на рік менш ніж чверть тонни білка з гектара. Продуктивність м'яса американського тваринництва великої рогатої худоби становить менш ніж 280 кілограмів з гектару.

Науковці вважають, що існують різні роди водоростей, які можуть задовольнити всі смаки. Здається, їх нараховують кілька тисяч, які можна вирощувати як великі культури. Досьогодні, в кожному разі, досліджено лише 26.

Хлореля, яку на сьогодні вживали майже у всіх харчово-фізіологічних дослідках, має виразний смак городини. Я пробував їх в університеті у Тексасі, де хемік Джо Рут Грегем принесла мені свіжі клітини із розплідника. Вона набрала бл. півлітра зеленої рідини із скляної ванни, налила її в центрифугу і пропустила кілька хвилин, щоб відділити клітини від води. Те, що залишилось, мало вигляд оливково-зеленої пасту. Цієї речовини була повна чайна ложечка, що складалася з мільярдів свіжих водоростей.

З недовір'ям підняв я цю рідину до рота. Вона мала м'який, трохи олив'яний смак цвітної капусти.

Тому що водорості, як і всі свіжі білкові речовини, легко псуються, їх звичайно сушать. Тоді постає тонкий порошок, який можна зберігати бесконечно довгий час. Він смакує зовсім інакше, ніж свіжі водорості. У Тексасі я пробував такий порошок, який лежав у бочці більше ніж два роки. Він смакував як суміш сухих слив і горіхів.

Перероблений планктон, який споживають у Сіямі, виглядом і смаком нагадує пасту з сарделів. Доктор Чарлз Фіш, професор морської біології з державного коледжу на острові Роде, вважає, що для Сіяму цей харчовий продукт має особливо велику цінність, бо місцеве населення терпить від нестачі білків.

Питання смаку для науки не становить жадної проблеми. Смак можна дуже легко надавати штуч-

Відомий український кіно-режисер Євген Деслав (перший зліва) під час кіно-фестивалю у Венеції, в центрі відома еспанська кіно-артистка Ліна Росалес, поруч з нею мексиканська зірка Мірослава. П. Деслав нещодавно організував у Ніцці, південь Франції, виставу української книжки, що мала видатний успіх. Вистава відбулась в салоні «Ательє Книжки», власник Мих. Приходько.

но. Як свіжі, так і перероблені водорості легко до цього надаються.

Сьогодні можна з однієї водорості хлореля, наприклад, виготовляти всі можливі страви. Пані Гіроші Тамія, дружина японського природознавця, коли вона приїхала до Америки, запросила кількох учених з відділу рослинної біології інституту Карнеджі на чай в Пало Альто в Каліфорнії. Вона подала своїм гостям хліб, локшину, суп і морозене — все з водоростей. Гості були захоплені цими стравами!

Доктор Тамія після свого повороту до Японії випробував усі можливі водорості. Порошок із хлорелі надає зеленому японському чаєві харчової споживності концентрованого м'ясного бульйону, не зіпсувавши властивого смаку чаю. Порошок хлорелі дає можливість супів: столова ложка такого порошку містить у собі приблизно більйон клітин водорості й має таку споживність, як шматок м'яса вагою у 28 грамів.

«Хлореля, як додаток до хліба або булки», пише доктор Тамія, — «підносить кількість білка на 20% і кількість ситі на 75%. Страви одночасно набувають багато вітамінів А і С, які звичайно відсутні у наших сортах хліба...»

Ісшими словами: булки з додатком водоростей, на думку доктора

Тамія, так само споживні, як м'ясо й картопля. Коли ви з'їсте велику миску локшини з водорості, яка полита совсом також з водорості, за рецептом доктора Тамія, — він смакує як соєвий совс. Ви маєте споживність порції м'ясної страви. Коли виготовляється морозене з порошку хлорелі, то темно-зелена фарба водорості перетворюється на приемну легкозелену, при тому дуже гостро виступає специфічний смак морозеного.

Хеміки харчових продуктів пророкують, що за 10 років водорості в різних виглядах можна буде купувати у всіх крамницях.

Лікарі Йоргенсен та Конвіт в одній лікарні в Венесуелі досягли добрих успіхів у лікуванні густою супою з планктону пацієнтів, що хворіли на гостру проказу. Майже всі набрали на вазі і стали сильнішими. Одна дуже худорлява жінка впродовж року щоденно їла цей суп і набрала 16 кіл ваги.

Щоб провадити продукування страв з водоростей у великому масштабі, треба насамперед знизити кошти продукування. Першу пробну фабрику за допомогою інституту Карнеджі влаштовано в Масачусетзі. Кіло речовин водорості коштує 55 центів. Це дешево в порівнянні до ціни на волове

м'ясо, але ще задорого в порівнянні до білкових рослин, як от боби сої або дріжджі.

Нині науковці в багатьох країнах світу опрацьовують методи дешевої продукції водоростей. У Каліфорнійському університеті група науковців під керівництвом доктора Готааса випробовувала водорості для харчування курей. Дуже можливо, вважає доктор Готаас, що, за допомогою, водоростей можна буде в пустельних країнах без жадних пасовиск, як от Ізраель, провадити справжнє скотарство і постачати у такий спосіб молоко й м'ясо.

Іруть розмови і існує проект побудови фабрики з річною продукцією в 5 мільйонів кіло речовин водоростей. «Я ще не знаю», — сказав доктор Маврі, — «чи вона тут у США, чи в Японії, чи в Ізраелю буде споруджена, але в кожному разі вона буде, і то в найближчі 10 років». Фірма Еріксон (металеобробні вироби в Дейтоні в Огайо) повідомляє, що вона створила товариство для масової продукції речовин з водоростей, які спочатку служимуть як корм для тварин і пізніше еwentуально як харчі для людини.

З чистої цікавості я хотів з'ясувати, чи існує якесь наукове пояснення щодо згаданої у старому тестаменті манни. Відомо, Бог сказав Мойсеєві: «Я пошлю вам з дощем хліб небесний», і манна лежала всюди в пустелі. В одному природничому лексиконі я знайшов таке місце: «Біблійна манна була очевидно плісню. Одною з складових частин плісні є завжди водорості. Ці клітинки водоростей належать у більшості до звичайної зеленої водорості».

За магазином «Collier's»

Бровни шість тижнів тому одружилися. Перше заощадження, що його зробило молоде подружжя, місис Бровн повинна була віднести до банку. Коротко перед тим, як дружина повинна була виходити із дому, залюблений чоловік звернувся до неї:

— Моя люба, по дорозі до банку ти проходитеш повз новий салон дамських мод?

— Так, мій любий! — І...?

— Будь-ласка, зроби мені приємність — пройди мимо!

Дівчата вивчають чужі мови швидше ніж хлопці. Вони мають кращу пам'ять.

Коли дати хлопцям і дівчатам однакові завдання, — дівчата швидше орієнтуються в проблемах, які вимагають логічного думання.

Жінки мають живішу уяву, ніж чоловіки.

Дівчата отже здібніші.

В цілому дівчата відзначаються кращими успіхами в навчанні, порівнюючи до хлопців. Вони швидше йдуть вперед і майже завжди приносять кращі оцінки до дому, навіть з тих предметів, які хлопцям легше даються. Дівчата мають швидшу орієнтацію, ніж хлопці.

Дівчата швидше рахують ніж хлопці, хоч математичне думання важче для дівчат. З усіх цих фактів виходить, що в цілому дівчата мають переваги перед хлопцями.

Уже від зародження жіночий організм розвивається швидше ніж тання триває до віку сімнадцяти з половиною років. Якийсь час вважали, що це прискорене зростання зумовлює також відповідний розумовий розвиток. Це визначало б, що хлопців і дівчат одного віку не можна порівнювати. Проте ще ніде беззаперечно не встановлено швидшого розумового розвитку дівчат.

Розвиток духових сил дитини великою мірою залежить від роду збудників, яким вона підлягає у своєму оточенні. Як хлопці так і дівчата досягають найбільше у тих галузях, які їм прищеплює оточення. Отже розумові тести мають свої слабкі місця. Відповіді іспитанта є до деякої міри результатом його досвіду і переживань і не показують обов'язково ступінь розвитку його розуму. Щоб мати можливість досконало виявити розумовий розвиток окремих людей, треба було б спочатку дати однакові можливості для розвитку їхніх духових сил.

Звичайно немає потреби підкреслювати, що однакові можливості для хлопців і дівчат не існують. Їхнє оточення не однакоє. Від них сподіваються виконання різних функцій у житті. Тому, це зовсім безвиглядно розв'язати повністю питання переваги розумових здібностей тієї чи другої статі.

Вирішальне виховання.

У кожному разі ми з'ясували, що дівчата у шкільному віці (за винятком галузів математики та техніки) виявляють вищий ступінь розумових здібностей ніж хлопців.

Проте це в жодному разі не визначає, що жінки у всіх відношеннях розумніші ніж чоловіки. Це з'ясує лише, що вони припевних дослідних іспитах досягають кращих результатів.

Вирішальним для напрямку, в якому розвивається розум окремої людини, є виховання. Від 18 років життя думання більшості дівчат скероване в цілком іншому напрямку ніж у хлопців. Дівчата зайняті побіг з кляси. «Мені не подобається думками про одруження, хлопці, навпаки, думають поволі про те, як створити собі можливість екзистенції. Дівчата готовяться до завдань дружин йи матері. Мужчини повинні забезпечувати родину. Через це чоловік в поширенні своїх завдань поволі набуває переваги. Господиня занята своїми завданнями. Вона мусіла б на запитання тестів відповідати набагато гірше ніж чоловік. Але це не так. Одружені жінки підчас тестів на розумові здібності виявляють блискучі наслідки.

Турботи про чоловіка і дітей не перешкоджають жінці далі розвивати свої розумові здібності. Щож до такту і передбачливості цієї «мудрості серця» жінки під кожним оглядом безмежно перевищують мужчин.

КРАЇНА МІНІСТРІВ

23. лютого 1955 року французький парламент затвердив двадцять перший уряд Франції після війни. Знавці Франції твердять, що через 40 років кожний шостий француз буде колишнім міністром, а кожний дванадцятий — колишнім прем'єр-міністром.

* * *

Американський і французький будівники побились об заклад, хто швидше побудує однакової величини будинок. Після кількох тижнів американець телеграфує: «Ще 15 днів до закінчення». Француз відповідає: «Ще заповнимо 15 формулярів, тоді починаємо».

Як у Вас з ревностями?..

Люди скрізь лишаються людьми, але для співачки, що стоїть на сцені, вони часто здаються зовсім різними. Ліллі Віндзор шість разів була в Європі і знає там кожен закуток. Подорожуючи з країни до країни, вона переконалася, як по-різному поводить кожен народ на концерті. Ось деякі з її характеристик.

Англія. Публіка починає аплодувати, як тільки ви з'явилися на сцені. Це відразу створює добрий настрій, і ви відчуваєте себе, як дома. Протягом концерту весь час відчувається привітність слухачів.

Швеція. Публіка така ж холодна, як і погода. Ніхто ніколи не посміхається, навіть на вулиці. Одного разу американський кореспондент голосно засміявся в трамваї, і всі на нього оглянулися. Про «випадок» навіть написали в стокгольмській газеті з приміткою від редакції, що немає жадної причини для будь-кого сміятися в трамваї. На концерті те саме: ввічливість і холод.

Данія. Слухачі не аплодують після кожної проспіваної речі. Аплодисментів немає взагалі аж до самого кінця концерту. Таке ставлення дуже нервує, якщо ви до нього не звикли.

Італія. Італійці знають музику, як ми — бейсбол. Вони освистують нездалі виступи. Я бачила, як вони приймали тенора Ляурі-Вольті. Елегантне товариство в самоцвітах свистіло й вигукувало не гірше натовпу на стадіоні. Я також була свідком, як італійці кидали помідори в нелюбих співаків.

Німеччина. Якщо ви їм сподобалися, слухачі починають тупотіти ногами, що дуже нагадує стукіт копів. Наче наближається кавалерія.

Усмішки

— Скільки коштує цей капелюх?
 — Двадцять доларів.
 — Двадцять?! У крамниці такі самі продають по шість.
 — Чому б вам не купити там?
 — Але там уже всі розпродані.
 — Знаєте, — сказав продавець, — коли я розпродам свої капелюхи, я теж продаватиму їх по шість.

*

— Скільки тобі років, сину?
 — Я не знаю. Коли я народився, мама мала 26, а тепер має лише 24.

«Ревності — сіль любови», кажуть одні. «Справжня любов не знає ревностей», заявляють інші. Насправді ж, у почуттях немає загального правила для всіх. Певна доза ревностей для деяких характерів може дійсно відсвіжувати почуття любови. Для інших — вони є отрутою. Навіть смертельною отрутою. Чи ревності викликають позитивну чи негативну реакцію, багато залежить від того, як це сприймає Ваш партнер.

Цей тест є тестом взаємності. Він стосується до залюблених, заручених, одружених. Ви і Ваш партнер маєте відповісти на 10 питань

і через порівняння наслідків можете зробити істотні висновки.

Порада: не підглядайте за Вашим партнером, коли він запитаний запитаннями.

Передумова: цей тест розрахований на людей, між якими існує внутрішня пов'язаність. Він не має рації, коли Ви живете лише поруч один одного, якщо по суті Вам байдуже, що чинить Ваш партнер.

Цей тест, як і кожний інший, має лише тоді рацію, коли Ви даєте одверті відповіді.

А тепер відповідайте щиро на запитання.

1. Чи Ви є цілком велика любов Вашого партнера?

- а) так 0
- б) ні 5
- в) не можна сказати з абсолютною певністю 10

2. Чи Ви за відокремлений відпочинок? Цебо чи Ви за те, щоб не лише Ви, але і Ваш партнер провів відпустку окремо?

- а) звичайно 0
- б) і так і ні 5
- в) принципово ні 10

3. Чи зраду Вашого партнера Ви

- а) ніколи б не змогли цілком забути 15
- б) могли б за деяких умов дарувати окремий випадок 5
- в) додержуєтесь Ви того погляду, що невірність лежить в людській природі 0

4. Чи вважаєте Ви за безумовну конечність в товаристві бути одягненим так добре, як тільки цього дозволяють Ваші кошти?

- а) ні 0
- б) так, цілком 5
- в) коли так, чи Ви тоді віддаєте особливу увагу доброму взуттю та доглядові за ним 10

5. Хто у Вашій парі на ґрунті своїх особистих прикмет має придатні дані для керівництва?

- а) неодмінно Ви 10
- б) переважно Ви 5
- в) неодмінно Ваш партнер 10
- г) переважно Ваш партнер 5
- д) ніхто, або кожен у своїй галузі 0

6. Чи намагаєтесь Ви своє майно збільшити?

- а) ні, якщо це йде коштом особистої свободи і власних приємностей 0
- б) так, але не настільки, щоб відмовитися від більшості своїх особистих бажань 5
- в) так, з усіх сил і в кожний час 15

7. Чи вважаєте Ви, що Ваш партнер занадто віддається справам або людям, до яких Ви не маєте жадного доступу? Наприклад, фахова праця, спорт, якась пристрасть або товариські зустрічі поза родиною?

- а) так 10
- б) інколи 5
- в) ні 0

8. Якщо Ваш партнер раптом просить Вас дати йому свободу (розвід або розлучення), чи Ви тоді

- а) погодитесь 0
- б) спочатку вживете всіх заходів, щоб його затримати, але якщо не вдається, вкінці уступите 5
- в) добровільно ніколи не уступите 15

ЯК У ВАС З РЕВНОЩАМИ?..

9. В оточенні Вашого партнера з'явилася людина, яка на нього справила таке враження, що Ваші відносини здаються загрожені. Будете Ви

- а) (як чоловік) Вашу дружину енергійно стримувати, щоб поставити на своє місце . . . 10
(як жінка) намагатися спритними жіночими заходами й хитрощами усунути іншу . . . 10
- б) намагатися підвищеною любов'ю та уважністю тісніше прив'язати до себе Вашого партнера 5
- в) очікувати й мовчати в надії, що Ваш партнер повернеться до Вас 0

10. Яка з наступних чотирьох прикмет у Вас найсильніше позначена? Ви маєте визначити лише одну, проте одну прикмету Ви мусяте визначити навіть тоді, коли б жодна із них не відповідала цілком Вашій істоті.

- а) прагнення незалежності . . . 0
- б) життєрадісність 5
- в) пристрасть 10
- г) почуття справедливості . . . 15

А тепер поррахуйте суму, скільки пунктів Ви маєте разом.

Ви легко залюблюєтесь

Група I — 1 до 25 пунктів: Ви залюблюєтесь легко і любите часто. Але також часто Ви зустрічаєте велику любов. Вам тяжко бачити як хтось страждає і багато страждаєте самі, але у Вас від того майже ніколи не залишаються серйозні й довготривалі душевні рани. Глибоку і справжню пристрасть Ви переживаєте рідко. Коли зустрічаєте пристрасть у Вашого партнера, вона може навіть пригнічувати Вас. Якщо ви взагалі одружуєтесь, то знаєте, що з шлюбним свідомством не здобуваєте абсолютного права володіння, та що й Ви також не маєте бажання передати Вашому партнерові абсолютне право володіння. Ревнощі ж у всякій формі здаються Вам недостойними. Належним до наших груп I або II Ви можете бути ідеальними партнером. Партнер із групи III біля Вас трохи відчуватиме холод, а з групи IV вважатиме Ваш брак ревнощів як байдужість, навіть неприхильність. Ви повинні такому партнерові виявляти більше уваги у справах щоденного життя.

Не надто пристрасний

Група II — 30 до 50 пунктів: Ви у великій мірі здатні залюблюватися не будучи при тому пристрасними. Почуття ревнощів Ви відчуваєте лише принагідно, саме стільки, щоб Ваш партнер був певний Вашої любові. Ви занадто великий естет, щоб могли тут і там залюблюватися, але ж знов Ви майже завжди цю залюбленість здатні залишати на дистанції. Ідеальні партнери: група I і II. Але й група III може бути для Вас добрим доповненням. Ви можете також, якщо Вам подобається партнер групи IV, віддати йому не лише своє серце, але й свій час.

Так, Ви ревнивий

Група III — 55 до 75 пунктів: Так, Ви ревнивий. Ви любите або цілком або зовсім не любите. Цілком любити визначає для Вас прагнення цілком володіти. Із досвіду Ви можете знати, що Ви часто перегинаєте палку під час ревнощів. Ви часом вчиняєте вибухи, які виснажують душевні сили Ваші й Вашого партнера. Належні до групи I неодмінно, а належні до II переважно — Ваші ревнощі будуть сприймати як турботливі й несправедливі. З приналежними до Вашої групи Ви будете добре виходити, але й з людьми групи IV зв'язок для Вас також можливий.

Ви перебільшуєте

Група IV — понад 80 пунктів: Ви перебільшуєте ревнощі. Причини цього можуть бути різного характеру. Люди з уродженою або надбаною стриманістю легко трапляють до цієї групи. Хворобливі жінки, або мужчини, які не надто переймаються своєю фаховою справою. І навпаки, також люди з виразно позначеною волею до панування, сильні, непохитні характеру, дуже пристрасні натури або також ті, що у виборі свого партнера не мали щастя або вважають себе такими. Або дуже молоді і дуже влюблені люди. У всякому разі партнер з цієї самої групи може мати розуміння цих несамовитих ревнощів, хоч і сам буде від них терпіти. Для тривалості Вашого союзу Вам потрібно міцніше тримати себе в руках і гамувати вибухи ревнощів. Це нелегке завдання, але Ви можете це здійснити, коли Ви справді любите Вашого партнера.

Хрущов володар СССР

(продовження з 8-ї ст.)

Я мовчав, приголомшений, але мої думки йшли своїм шляхом. Пізніше я почув від іншої довіреної особи, що насправді відбулося: особиста картка Микити Хрущова з позначенням його подвійної гри в Горлівці і тодішнього партійного покарання була знищена Булганіним за згодою Сталіна. Але одного, як я пізніше довідався, не пропустив мудрий дядько. Його персональний фотограф, Товстуха, перед тим як знищити картку Хрущова, завчасно сфотографував її і негатив перебував у таємному архіві Сталіна.

Все було ясно: Хрущов, якого неодмінно хотіли зробити секретарем Московського партійного комітету, був офіційно вибілений і в новій особистій картці його минуле було бездоганне. Але мій дядько посідав безсумнівні докази, що особиста картка Хрущова, яка тепер переховувалась у партійній картотеці, була зфальшована. Маючи фотокопію оригінальної картки з доказами, що Хрущев раніше виголошував монархічні промови, Сталін тримав у руках цього молодого кар'єриста.

Це було, що я мушу щиро визнати, цілком типовим зразком тактики Сталіна. Він дуже охоче користався людьми з певними плямами в милулому, даючи їм важливе становище. З ними він був абсолютно певний, що ці люди його вірні й віддані слуги, бо він тримав їх цілком в руках. Також Хрущов знав, що Сталінові було досить зорухнути одним пальцем у своїй таємній картотеці, щоб його негайно знищити. Немає жадного дива, що Хрущов усе робив так, щоб Сталінові ніколи не дати найменшого приводу для цього.

Кіров убитий в обіймах любові

У листопаді 1934 року Хрущова послали зі спеціальними завданнями до Ленінграду. Ходило тоді про таємне розстеження діяльності тамтешнього керівника партійної організації Сергея Кірова. Політбюро ухвалило це розстеження великою більшістю, лише Сталін утримав свій голос. Кірова

серйозно обвинувачував шеф ленинградського ГПУ. Йому закидали розтрати, фальшування картотеки, зв'язки з фінляндськими таємними агентами і розпусту.

Цих тяжких обвинувачень вистачало, щоб Кірова розстріляти. Але не треба забувати, що він був особистий приятель Сталіна і через те розстеження довгий час відкладалися. Тепер пішло вже так далеко, бо передусім настоював Молотов, який у Кірові бачив небезпеку для свого становища другої людини після Сталіна.

Мій дядько був тоді вдівцем, бо тітка Надя, яка особливого щастя у житті не мала, саме померла 1932 року і з того часу Сталін ще тісніше зійшовся з Кіровим. Цей використовував таку прихильність Сталіна так далеко, що навіть, коли довідався про призначення слідчої комісії, опублікував у ленинградській пресі фото Сталіна, з власноручним його надписом: «Моєму коханому товаришу й улюбленому другові Сергею Кірову».

У нас на Кавказі, звідки походив Сталін, такі дружні висловлення між так званими кунаками були цілком звичайними. Але серед росіян такі любовні освідчення мало зрозумілі, й на ґрунті цього поставили навіть таємні плітки, які кружляли навколо дивовижних взаємин обох мужчин. Для мого дядька це було досить неприємне.

Який незвичайний зворот виявила афера Кірова, який драматичний і несподіваний кінець вона прийняла, я довідався від близького співробітника Хрущова, Саші Дробнідзе.

«Це було наприкінці листопаду, коли Хрущов і я прибули до Ленінграду. Ми негайно пішли до Кірова і повідомили, що ми уповноважені на ґрунті різноманітних матеріалів перевірити всіх високих функціонерів Ленінградської області, отже і його самого. Кіров усміхнувся і дозволив нам користуватися всіма таємними актами.

В процесі досліджень серед цих актів Хрущов знайшов копію одного листа, що його надіслав до Москви відомий Ніколаєв. Цей останній одержав від Кірова розпорядження виїхати на працю до віддаленого міста на Білому морі. Ніколаєв скаржився, що Кіров при тому йому заборонив забрати свою жінку. Він писав дослівно:

«Кожному відомо, чому моя дружина не має права їхати зі мною,

«Дім страхіть» на Луб'янці у Москві. Це рідкісне фото показує криваву централю ГПУ—НКВД—МГБ. Мільйони людей загинули в льохах цього будинку або за наказами з цього «дому страхіть». Десятки мільйонів у таборах невільничої праці і сотні мільйонів «вільних» громадян комуністичної держави тремять при одній згадці про Луб'янку.

і, навпаки, всупереч попередній обіцянці Кірова, примушена надалі працювати в його секретаріаті. Товариш Кіров уже кілька разів намагався її примусити розлучитися зі мною. Він примушує її роз'їжджати разом з ним і спати в одній кімнаті під тим виглядом, що він, мовляв, уночі потребує біля себе секретарку, коли йому потрібно диктувати статтю або звіт».

Хрущов викликав цю жінку. Це була приваблива 23-літня блондинка. Батько її був татарин, мати походила з околиць Волги, і ця суміш рас надавала їй неповторну красу. Вона була членом комсомолу, і Кіров, що якось її помітив на партійному з'їзді, негайно взяв за свою секретарку. Хрущов запитав її, чи справді Кіров перешкоджає їй бути разом з чоловіком. Вона була спочатку заскочена, тоді відповіла ухильно: «Силою мене ніхто не затримає. Шура (її чоловік) занадто ревнивий. Товариш Кіров мій начальник, але він поводиться зі мною так, що я не можу скаржитись».

«Чи це правда, що ви повинні під час подорожі спати в одній кімнаті з Кіровим», запитав Хрущов. Вона почервоніла: «Так, це буває інколи, але в більшості тоді я не роздягаюся і Кіров також не роздягається».

Зрештою вона мусіла признатися, що інколи роздягається.

Надто обтяжувальними були висловлювання шефа ленинградського ГПУ. Він називав Кірова грачем і

розпусником, що дбає тільки про власну насолоду. Жадна жінка його секретаріату не забезпечена від його зазіхань, крім того він політично не викликає довір'я.

Хрущов пішов ще далі у своїх розстеженнях і переслухав деяких жінок, що були у в'язниці, цілком очевидно лише через те, що вони протиставилися зазіханням Кірова. Також переслухання на ленинградській кінофабриці виявили, що Кіровське піклування фільмовою індустрією головним чином зосереджується на молодих фільмових артистках і що шлях фільмової кар'єри в Госкіно переважно лежить через приватні кімнати цього партійного секретаря, що піддає молодих артисток дуже ґрунтовному обстеженню.

Хрущов повернувся 29. листопада до Москви. Своїм друзим він не залишив ніяких сумнівів, що справа Кірова дуже погана. З другого боку, було відомо, що Хрущов сам мітить на пост Кірова, але він має страх повалити цю людину, яка цілком очевидно дружна зі Сталіном. Три дні він мав час, щоб скласти свій звіт, який повинен був зробити зранку 2. грудня в Політбюрі. Але сталося зовсім інше.

Ранком 1. грудня в Кремлі одержали телеграму про убивство Кірова.

Фактичний стан речей, що про нього повідомляв шеф ленинградського ГПУ, був безсумнівний. Ніколаєв, ревнивий чоловік гарної секретарки, залишив потайки міс-

це свого осідку на Білому морі й приїхав до Ленінграду. Просто з вокзалу він пішов до дому, відчинив двері й в спальні застав свою дружину з Кіровим. Відбулася гучна суперечка між обма суперниками, під час якої Кіров вигукував супроти Ніколаєва жахливі загрози. У запалі образений чоловік витягнув револьвер і всадив кулю в голову Кірова.

Негайно відбулося засідання Політбюро. Сталін був дуже схвильований, бо він уже знав, що Хрущов доповідатиме про аферу Кірова, і боявся, що його власна позиція і його авторитет може потерпіти в наслідок цього скандалу з його кращим другом.

Але в цей момент Хрущов ще раз показав, який він спритний. Він виголосив звіт, в якому не було жадного слова про злочини Кірова.

Навпаки, він говорив лише про злочинців опозиціонерів, які змовилися проти цього вірного сина партії, і про банди вбивців на службі світового капіталу, які загрожували цьому кришталево чистому комуністові. В цей момент Сталін остаточно затамив, як багато він може розраховувати на Хрущова. Цим спритним ходом Хрущов заклав остаточно міцний ґрунт для своєї кар'єри в партії.

Кат України

На винагороду йому не довелося довго чекати. Незабаром Хрущов був призначений генеральним секретарем комуністичної партії в Києві. Це був один з найважливіших постів у партії, точніше другий пост у цілому Советському Союзі. Лише генеральний секретар компартії в Москві, отже сам Сталін, був тепер начальником Хрущова. Україна, друга величиною республіка в середині Советського Союзу, вже давно домагалась певної політичної незалежності, але ціла черга безоглядних чисток привела до того, що більшість видатних національно свідомих українців без сліду зникли з керівних постів. Хрущов знав, чого саме в Москві сподіваються від нього. Незабаром після приїзду на Україну він почав розставляти своє павутиння і скоро по всій Україні розгорнулися шпигунські процеси один по одному. Жертвами були українські партійні керівники і

широкі маси української інтелігенції.

Типовим прикладом того, як працював Хрущов, був процес Скарбека.

Цей Скарбек походив з польської шляхти, властиво був графом, але ще замолоду під впливом своїх соціалістичних друзів увійшов до марксистської революційної партії Польщі. Під час російсько-польської війни 1920 року Скарбек служив советській шпигунській організації, яка мала свої філіяли у Варшаві, Львові й Люблині. На випадок російської перемоги Ленін особисто обіцяв йому високу посаду, але війна, як відомо, закінчилася зовсім інакше, і Скарбекові довелося тікати на Україну, де він далі керував сіткою шпигунів у Польщі. 1927 року, під час своєї таємничої подорожі, Скарбек трапив у пастку польської контррозвідки і був заарештований разом зі своєю любовницею, княгинею Єленою Ганською. Скарбек, можливо, устояв би, але любка намовила його грати подвійну гру й у майбутньому працювати також для польської таємної служби. Він обертався знов в найвищих сферах партії в Харкові й Києві і довідувався про все, що було важливим. Але одного дня советська розвідка трапила на сліди Ганської, а цим самим на його власні. Обоє заарештовано й посаджено до в'язниці.

Коли Хрущов прибув до Києва, процес Скарбека вже був закінчений і він разом з княгинею Ганською були засуджені. Але Хрущов мав зовсім інші пляни.

Він перебрав у власні руки слідство, наказав привезти Скарбека й зробив певні пропозиції. Він обіцяв Скарбекові, що розстріл не відбудеться, а навпаки, одного дня Скарбек буде помилуваний. Його приятельку княгиню негайно звільнили з в'язниці й навіть дозволили виїхати закордон. За це, звичайно, Скарбек мусив подати списки всіх своїх співзмовників і осіб, що знали про цю змову.

Цей список склав Хрущов сам, він охоплював не менш як 236 імен високих функціонерів компартії України, про яких було відомо, що вони в душі залишалися справжніми українцями і були в опозиції проти московської партійної лінії.

Скарбек ухопився за цю пропозицію, і сотні українців у процесі великих показових судів помандрували до Сибіру, центральної Азії

або в табори Білого моря. 90% заможних селян, які на Україні ще посідали якусь частину свого майна, послідували за ними. Тисячі української інтелігенції арештували і розстрілювали без суда. Коли Хрущов кілька місяців пізніше поїхав до Москви і склав звіт на пополітбюрі, він заявив, що Україна остаточно очищена від усіх буржуазно-націоналістичних елементів.

У Хрущова виростають роги

Наступні роки Хрущов панував у Києві як необмежений володар. Його завжди супроводжувала особиста охорона з 15 енкаведистів, таким дорогоцінним було для Кремлю життя Хрущова. Він на очах товстів, бо добрі харчі та українські страви робили своє. Як багато інших з партійної аристократії, він розлучився зі своєю першою дружиною і одружився в друге, що мало справді дивну історію.

До Києва в той час приїхала труппа українських провінційних акторів, яка мала такий великий успіх, що викликала заздрощи в діячів столичного театру. Не бракувало й інтриг, а тому що дружина шефа НКВД у Києві сама була зіркою київських театрів, їй вдалося намовити свого чоловіка, що національні п'єси провінційного українського театру розкодаються з партійною лінією і що вони просто контрреволюційні. Цього було досить, щоб заарештували весь склад театру.

Хрущов довідався про цю подію і взяв слідство до своїх рук. У зловісній Лук'янівській в'язниці зустрів він одну ув'язнену українську акторку незвичайної краси. Чар цієї українки був такий сильний, що вона незабаром залишила в'язницю і стала дружиною всемогутнього партійного секретаря.

Кілька років пізніше, під час війни, ця жінка відогравала небезпечну роль, коли Хрущов залишив її в Москві, а сам перейняв розбудову партизанщини в Україні. Хрущов тоді застосував найбільш рафінованих і безоглядних засобів до цивільного населення України.

В той час, коли Хрущов був зайнятий на фронті, його чарівна жінка перебрала в Москві опіку над заслуженими офіцерами. Її улюбленими були молоді літуни, які цілими гуртами крутились бі-

ХРУЦОВ ВОЛОДАР СССР

ля неї. Найбільш напруженою була тоді афера, що вона мала з моїм кузеном. Василь Сталін, який досить невдало був одружений, одного дня з'явився поранений до Москви на відпочинок. Дуже скоро він завів знайомство з красунею Хрущовою, яка займала апартамент у колишньому готелі «Національ». Тут жило багато високих функціонерів зі своїми родинами, і тому що готель мав не менш 450 кімнат, це було дуже зручно для флірту мадам Хрущової, бо ніхто не міг довести, що молоді офіцери, які приходять до готелю, відвідували саме її. Проте, одного дня майже стався жахливий скандал, коли Хрущов несподівано своїм приватним літаком прилетів до Москви і негайно поїхав до готелю «Національ». На щастя, порт'є був кметливий і бувалий служака. Раптовий швидкий телефонний виклик попередив мадам Хрущову про прибуття її чоловіка. Це дало моему кузену нагоду вчасно зникнути. Коли Хрущов піднявся ліфтом і вступив до покою своєї жінки, він був надзвичайно привітливо прийнятий.

З Булганіним проти Молотова, Берії і Маленкова

Тепер, коли я спостерігаю на віддалі позицію, якої добився Хрущов за останні три роки, мені вперше стають зрозумілими багато подій, які відбувалися ще тоді, коли я був у безпосередньому оточенні.
(Далі ст. 32).

Козаки обирають Верховного Отамана

Нещодавно в Мюнхені відбулися урочисті збори III Верховного Козацького Кругу — екзильного козацького парламенту.

Козацький Круг — найвищий орган вільних козаків і повстав уперше 1920 року в Краснодарі у процесі боротьби козацтва під гаслами державної незалежності.

Залишаючись вірними своїм демократичним традиціям, козаки й на чужині кожні три роки обирають вільним таємним і рівним голосуванням свій Верховний Козацький Круг, найвищий орган козацької влади у вільному світі.

Верховний Круг обрав на козацького Отамана — Президента генерала Н. С. Макеєва, на голову Верховного козацького представниц-

тва інж. В. Г. Глазкова та урядові органи.

За старовинним козацьким звичаєм відбулося урочисте прийняття Верховним Отаманом присяги. Старий кубанський козак М. Татусь (автор статті в «ПУ-ГУ» Ч. 6 «Доля академіка С. О. Єфремова») посипав місце присяги землею, що її вивезли козаки з рідного краю, промовляючи: «Отамане, стій хоч символічно приймаючи присягу на своїй рідній козацькій землі...»

Присягу приймав о. Іван Заяць, парох Свято-Покровської церкви Української Автокефальної Православної Церкви в Мюнхені.

Після присяги новообраному В. Отаманові був переданий отаманський пернач, символ влади. М. Та-

тусь за звичаями козаків посипав землею голову Отамана промовляючи: «Не пишайся, Отамане, і будь справедливий та вірний своєму козацькому народові». Після урочистого засідання о. Іван Заяць відправив для делегатів Верховного Кругу урочистий молебень в Українській Церкві в Мюнхені.

На наших фотах:

вгорі — Верховний Отаман ген. С. Макеєв після присяги цілує хрест та Євангеліє; поруч нього о. Іван Заяць та донський козак П. Гуров;

внизу — козаки передають В. Отаманові ген. Макеєву пернач — символ козацької влади.

К. В.

ХРУЦОВ ВОЛОДАР СССР

ченні мого дядька. Я згадую одну розмову з Поскрьобишевим, який тоді був особистим секретарем Сталіна і з яким я не раз розмовляв про дивну кар'єру Хрущова. «Микита», говорив він, «уже тепер в дійсності сильніший, ніж Молотов, Берія або Каганович. Він має в своїх руках партійний апарат і розподіляє посади у найважливіших організаціях. У Києві сидить Мельніков, його найближчий приятель, у Ленінграді керує Андрєянов, який також належить до його довірених людей. Через них він тримає у своїх руках обидві найсильніші периферійні організації. При виборах до Верховної Ради Мельніков і Андрєянов призначають звичайно лише тих людей, які безоглядно підтримують лінію Хрущова».

«Але тут, у Москві?», запитав я його.

Поскрьобишев усміхнувся: «Тут, у Москві, Микита об'єднався з Булганіним, Міхайлов, місцевий секретар, лише підставна фігура, а в дійсності цілу московську організацію тримає в руках Булганін. Лише на Уралі та в сибірських індустріальних містах Хрущов не має своїх людей. Там сидять спільники Маленкова, але коли зважити, що Україна, Москва і Ленінград разом виставляють 50% усіх делегатів, тоді ти можеш бачити, наскільки сьогодні міцні позиції Хрущова. Я тобі можу довірою сказати, що коли одного дня Сталін буде мертвий, Хрущов буде його наступником.»

Тоді, це було коротко після закінчення війни, мені здавалось це малоімовірним, бо я точно знав, наскільки міцні позиції посідали Молотов, Берія і Маленков. Я знав також від мого дядька, що в його плянах саме ці троє людей відігравали велику роль як його наступники. Тепер лише вперше я бачу ясно, яка неймовірна боротьба мусіла відбутися за кулісами Кремлю за ці 12 перших місяців після смерті Сталіна.

**Національна ненависть в СССР,
Микита балансує між росіянами й
українцями**

Крім персонального суперництва між претендентами за спадщину Сталіна, виступили на арену го-

стрі національні протиріччя. Я раніше думав, що Советський Союз є справді батьківщиною для всіх людей, незалежно від їхнього походження й національної приналежності. Лише поволі усвідомив я в ті роки, що в середині СССР, між різними національностями зиступають надзвичайно гостро національна ненависть і національні заздрощі. Росіяни ніколи не могли знести, що так багато людей у неросійських республіках, насамперед українців, грузинів і козаків, під час німецького наступу перейшли на бік ворога. Лише авторитет Сталіна стримував цей розбрат, але після його смерті він мусів неминуче спалахнути. Хрущов знав це добре, але й тут він себе забезпечив.

Між росіянами він править за росіянина, бо ж його мати була правдива росіянка. Між українцями він вважається, що належить до них, бо він народився в їхній країні. Так він поєднує в собі кров обидвох найбільших народів СССР і у своїх виступах перед високими партійними установами він ніколи не забуває це підкреслити.

Найбільш небезпечним противником Хрущова, попри Поскрьобишева, якому я зобов'язаний багатьма цими інформаціями, без сумніву був Меркулов, народженням росіянин і цілком довіроючнa людина Берії. Меркулов був тим більш небезпечний, що він мав доступ до таємних партійних документів і, безперечно, знав про знищені копії, збережені у фотокопіях акти, що розкривали темні плями з минулого Хрущова. Немає жадного дива, що Меркулов був разом з Берією розстріляний. Не менш небезпечним був також Вознесенський, блискучий промовець та визначний фахівець в економічних справах, який на партійному з'їзді 1952 року пристрасно відстоював саме той плян, який пізніше Маленков поклав в основу своєї діяльності. Вознесенський пропонував тоді збільшити споживання й піднести життєвий рівень населення СССР. Його промова була настільки переконливою, що більшість партійної комісії, перед якою він розвивав свої думки, була дуже близька до того, щоб ухвалити цей плян.

Володар СССР.

У цей вирішальний момент, один можливо з найбільш вирішальних

в новітній історії СССР, піднявся Хрущов. Він був блідий, але опанований.

Він промовляв три години без найменшої павзи. Те, що він казав, подіяло як вибух бомби. Він перерахував американські літаки, атомові бомби, керовані на віддаль стрільна і всю ту жахливу військову зброю, що її готують капіталісти, щоб одного дня напасти на Советський Союз. Він говорив так настирливо, що в залі запанувала глибока тиша, коли він нарешті в пристрасному вибухові звернувся до Вознесенського і прилюдно визначив його як зрадника, тітоїста й капіталістичного прислужника. Він майже захлинувся, вигукуючи: «Але я тобі кажу наперед, що ти скоро закінчиш на тому смітнику, де вже закінчили всі ті, що не мали віри в силу нашої соціалістичної держави. Партія викине тебе як зрадника й Політбюро, що на свою ганьбу має тебе у своєму складі, прокляне тебе».

У залі запанувала мертва тиша. Ще ніколи перед тим не траплялося, щоб члена найвищого партійного органу хтось так даяв у такій гострій і брутальній формі. Але Хрущов досконало спекулював: ніхто не мав уяви, чи цей нечуваний випад справді походив від нього особисто і чи не був він уповноважений найвищим керівництвом на це. Доки Вознесенський очунав від страху, Хрущов жадавав голосування. Кілька тижнів пізніше побитий Вознесенський зник з числа членів Політбюро, Центрального Комітету, з самої партії.

Це Микита Хрущов, володар СССР, людина, що нині під назвою генерального секретаря партії панує у Кремлі.

Він відправив Берію на смерть, об'єднавшись з Маленковим і армією. Він тепер за допомогою армії усунув Маленкова, і хоч нині офіційно маршал Булганін очолює советський уряд, добре відомо, якими нерозривними зв'язками вже багато років він пов'язаний з Хрущовим.

Чи все ж таки одного дня прийде до проби сил між партією і армією, я, перебуваючи вже кілька років поза СССР, не можу передбачити. Сьогодні у всякому разі певно, що довгий час ще вільний світ, коли матиме діло з Кремлем, мусить першою чергою рахуватися з Микитою Хрущовим.

Тюльпани квіти моєї Батьківщини

Просто неймовірні ціни плачено за цибулини. Так, напр., за цибулину вагою 400 гранів тюльпану „Адмірал Ліфкенс” плачено 4 400 гульденів. За досить малу цибулину, всього 200 гранів, сорту „Семпер Августус” — 5 500 гульденів. За цибулину вагою 410 гранів сорту „Віцекороль” одержано 3 000 гульденів

Року 1625 за одну цибулину сорту „Віцекороль” було заплачено натурою саме:

4 тонни пшениці	ціною 448 гульденів
8 тонн жита	„ 558 „
4 годовані воли	„ 480 „
8 годованих свиней	„ 240 „
12 годованих овець	„ 120 „
2 міхи вина	„ 70 „
4 бочки пива	„ 32 „
2 бочки масла	„ 192 „
1000 фунтів сиру	„ 120 „
1 ліжка з постілью	„ 100 „
1 чоловіче убрання	„ 80 „
1 срібний ріг до пиття	„ 60 „

Разом на 2 500 гульденів

Три роки шаліла тюльпаноманія в Голляндії, аж доки голляндська влада в лютому 1637 року видала закон, яким забороняла спекуляцію в торгівлі тюльпанами. Так припинилася гарячка в Голляндії. Але тюльпани закріпилися в Голляндії на сторіччя, стали голляндською національною квіткою і одним із джерел національного прибутку.

Голляндія й понині плекає тюльпани великою мірою на експорт і то переважно як насіння чи цибулини. Року 1952 Голляндія вивезла лише до США цибулин тюльпанів на 25 мільйонів доларів!

Рік в'язниці за одну несмачну цибулину

З часів тюльпаноманії в Голляндії залишилася одна цікава подія. Один моряк, повернувшись з далеких заморських країв, зробив звіт своєму господареві про успіхи плавання й торги, які він виконав для господаря. Господар із вдячності дав йому на вечерю вудженого оселедця.

Моряк пішов з дарованим оселедцем. За хвилину господар зауважив, що на столі бракує однієї цибулини тюльпану „Семпер Августус”, за яку він заплатив 2 800 гульденів. Виявилось, що ту цибулину нехотючи взяв моряк і з'їв разом з оселедцем, при тому ще й дивувався, що цибулина якась несмачна. Господар потягнув моряка до суду й за ту несмачну цибулину моряк відсидів рік у в'язниці.

Цибулини тюльпанів можна їсти сирі й варені, але вони недоброго смаку. За німецької окупації в другій світовій війні, коли була велика біда з харчами, голляндці їли цибулини тюльпанів і бульби жоржин.

В Англії тюльпани з'явилися року 1577. До початку XVIII століття вони панували в англійських квітниках, потім зацікавлення англійців перейшло на інші квіти, привезені з Америки та Південної Африки.

За той самий час, коли в Голляндії захоплення тюльпанами досягло аж ступеня гарячки, в Німеччині тюльпани також ширилися по садках заможних людей, в університетських ботанічних садах і по монастирських городах, де спеціальну увагу звертали на лікувальні рослини. Цибулини тюльпанів варили з молоком та медом і лікували хвороби шлунку.

До Америки тюльпани дісталися вперше з голляндцями. Всі описи Америки з часів XVII століття зазначають, що в садках колоністів серед різних інших квітів були також і тюльпани і то не тільки в Новій Голляндії (таперішній штат Нью-Йорк), але й у інших колоніях.

Справжньою національною квіткою тюльпани є в Туреччині. Ще, мабуть, перед приходом турків до Європи в першій половині XV століття вони були в них улюбленими квітами. Є вістки, що коло Самарканду й Кашміру були цілі поля, засаджені тюльпанами.

Різні автори, пишучи про тюльпани, згадують, що вони привезені були з Царгороду. Деякі автори зазначають точніше провінцію, як, напр., Ливан, Каппадокія. А Клюзіус у своїй історії рослин (1601 р.) подає, що тюльпани до Царгороду постачали татари з Кафи (Теодосія) і що тюльпани ростуть у Криму.

Легенди українських степів

Ще вже згадка про українські тюльпани, бо в дикому стані вони ростуть не лише в Криму, але і в чорноморських степах Таврії, Запоріжжя й аж до Поділля. Ще й тепер на нерозорених степах (як, напр., в Аксанії Нова) весною зацвітають у великій кількості тюльпани і мов великими розкішними килимами вкривають степові простори.

Року 1920 я мав дорогого боевого товариша Корнія Л. родом з Великої Лепетихи на Таврії. Тоді я був ще молодим вояком, він мав уже не абиякий стаж відбутої першої світової війни й три роки революційних боїв. Багато цікавих речей оповідав він. З найбільшим захопленням він говорив про красу тюльпанів, які ранньою весною вкривали степи Таврії своїм червоножовтими килимами.

Від нього я почув легенду про те, як з'явилися тюльпани в українських степах. Чув він її від старих людей.

... Колись тих квітів не було в степу, — оповідали старі люди. — У Криму жили татари, а тут наши люди, козаки. Одні були в Січі, дець у плавнях, а інші сиділи на хуторах-зимівниках, орали землю.

Одного разу вліті, коли трава в степу виросла вже така висока, що й вершника на коні не було видно, татари рушили з Криму пограбувати Україну й брати людей в ясир, за який вони діставали великі гроші в Кафі. Та набіг не вдався. Козаки підвартували й вийшли татарам назустріч. Січа відбулася в степу. Татарів було багато, але й козаки билися завзято. Січа тривала до самого смерку. багато татарів полягло, а решта утікла в Крим.

На другий рік навесні люди пасли в степу коні й загнали їх аж туди, де торік була січа з татарами. Там побачили вони силу-силенну квітів, гарних таких та червоних. Ті квіти ото й виросли з тої

На фото: Мирося Маслова (посередині у вишиваній блузі) на прийнятті для лавреатів конкурсу «Альянс Франсез», у товаристві видатних представників французького й арабського культурного світу Тунезії.

Українські діти в Африці

Українська колонія в Бен-Метірі (Тунезія) живе однією дружньою громадою, ніби окреме українське село серед чужого світу. Тим самим наші діти, творячи один гурт, були в значній мірі охоронені від впливів денационалізації. Тут існувала українська вечірня школа й гласова організація, які дбали про національне виховання.

З чужинецьким світом діти зустрічалися переважно в школі. Там у багатонаціональному складі учнів місцевої школи вони посідали

перші місця успіхами в навчанні.

Коли підростаючи українські діти діставалися до середніх шкіл Тунісу, вони й там завойовували кращі місця в класах. Премії й похвальні грамоти були для них звичайним явищем. Крім того, вони інформували своїх товаришів про Україну, розповсюджували поміж учнями листівку «L'Ukraine — peuple oublié».

Тепер українців у Бен-Метірі залишилась горстка. Але діти не перестають буди гордістю нашої

колонії. У минулому шкільному році двоє українських дівчат дістали в коледжі Радосу (біля Тунісу) премії відмінності, двоє інших дістали похвальні грамоти, решта були відзначені як відмінники з окремих наук. Мирося Маслов зайняла перше місце в конкурсі «Альянс Франсез» для чужинців у Тунезії.

3 надісланих видань

«Літературно-Мистецький Огляд», Бюлетень Літературно-Мистецького Клубу в Нью-Йорку, січень 1955.

«На слідах», січень-лютий 1955, виходить при українському Національному Музеї, Онтаріо, Каліфорнія, США.

«Молода Україна», журнал української демократичної молоді, лютий 1955, Торонто, Канада.

«Визвольний Шлях», суспільно-політичний і науково-літературний місячник Ч. Ч. 1, 2 і 3, 1955, Лондон, Англія.

«Український Збірник», книга 1, грудень 1954, видання Інституту для вивчення історії та культури ССРСР, Мюнхен, стор. 208.

Гнат Діброва, «Кладка видінь», поезії. Друкарня Р. Крупка, Нью-Йорк.

Hinter dem Eisernen Vorhang — Nachrichten und Berichte aus den osteuropäischen Satellitenstaaten, Nr. 1, 2, u. 3, 1955, Herausgeber — Free Europe Committee, Inc.

♦♦♦♦♦♦♦♦

В одному чоловіки й жінки згодні: ті й ті не вірять жінкам.

Тюльпани — квіти моєї Батьківщини

(Закінчення)

пролитої торік крові і з того часу рік-річно виростають ті квіти.

Але поза цією легендою, тюльпани в українського народу лишилися занедбаними, забутими квітами. Навіть своєї народної назви ці квіти, в такого хліборобського, з землею зв'язаного народу, не дістали.

Тюльпани — квіти ранньої весни, квіти ефемери, скоро зацвітають і скоро відцвітають. Народові-господареві в поспіхах ранніх весняних праць не було коли звертати увагу на такі гарні квіти. Тим більше, що ці такі гарні квіти аж майже до кінця XVIII сторіччя були під суверенністю татар, або в нічій смузі поміж татарами та українцями й тому були скриті від очей українців, а особливо українок (бо квіти — це їхня справа). Тому, мабуть, тюльпани і не стали українськими народними квітами.

За часів гетьманщини у XVIII столітті україн-

ське панство звертає увагу безпосередньо на Західню Європу. Багато української молоді студіює в європейських університетах. Спостерігають Європу зблизька, привозять до своїх маєтків книги, посуд, мистецькі предмети, отже й квіти. Тим більше, що тюльпани мали дуже голосну історію, й українці, перебуваючи в Європі, зацікавилися ними й привозили додому до своїх квітників цибулини тюльпанів.

Такий визначний на той час українець — пізніший гетьман Кирило Розумовський — цікавився рослинами в Європі, і з його іменем зв'язують прибуття в Україну соняшника, пірамідалної тополі. Тому й теперішня українська назва тюльпана італійсько-французька, бо до тих країн найбільше їздили українці.

Тюльпани й тепер поширені в Україні, але не вони стали нашою національною квіткою, як у турків та голляндців. Хоч вони — наші автохтони, квіти нашої Батьківщини.

Українське міжконтинентальне розшукове бюро.

У Бофало, США відкрито українське розшукове бюро, яке займається виключно розшуками пропавших під час всесвітніх воєн.

Досі не було української установи, яка в міжконтинентальному масштабі розв'язувала б це пекуче питання української еміграції.

Завдяки широким зв'язкам з розшуковими установами в усьому світі, Бюро може сконтактувати вас із рідними чи друзями, з якими ви розлучилися під час воєнного лихоліття.

Українське міжконтинентальне розшукове бюро.

Адреса:

Correspondence — Interpretation — Information Bureau, 149 Imson Street, Buffalo 10, New York, U.S.A.

Марк Твен з Валізою

В готелі запропонували Марк Твену записатись у книзі для гостей. Заглянувши в книгу, він прочитав запис одного з його попередників «Барон фон Дунбар із слугою». Під пильним поглядом порт'є Марк Твен написав: «Марк Твен з Валізою».

Це не лялька, а Оксанка Коваль з Нью-Йорку. Вона хоч і маленька, але дуже любить український стрій.

На фото: слухачі семінара української національно-політичної освіти в Торонто під час «несподіванки» в день народження свого керівника побр. П. Колісника.

Зліва на право сидять: Й. Томич, проф. маляр Іван Кубарський, Ювілянт Петро Колісник (член Головної Управи і голова Крайової Управи СВУ в Канаді), проф. Михайло Садиленко, Богдан Назарко та панна Софія Мартинюк.

«ЗМОВА» в ТОРОНТО

Лекції Семінара української національно-політичної освіти в Торонто відбуваються щоразу своєчасно і без жадного пропуску. У вівторок 4 січня ц. р. як і завжди керівник семінара побратим Петро Колісник поспішав на заняття. Та у світлиці семінара на диво було тихо і темно. І раптом спалахнуло сяйво електричного світла й освітило переповнену світлицю, залунало мов буревій «Многая літа»...

Це був день народження керівника семінара побратима Петра Колісника і лише тепер сам Ювілянт зрозумів «змову». З промовою виступив проф. М. Садиленко від СВУ, від слухачів промовляв побр. Іван Джуґлей та по-

братим Григорій Подгурець, які відзначали самопопсвяду побратима П. Колісника.

Слухачі подарували Ювілянтові прекрасний мистецьки різблений альбом із образом святої Софії.

На заклик побр. Г. Подгурця проведено збірку, що дала 73.00 долари. Призначено на журнал «ПУ-ГУ» 10.00 дол., на пресовий фонд «Бюлетень СВУ» 15.00 дол., а останніх 48.00 дол. на організаційний фонд СВУ. Збірку провели: панна Ірина Кубарська та Василь Брух.

Дорогому Ювілянтові бажаємо багато щастя, здоров'я і многих літ, а жертводавцям щире спаси-біг.

В. Брух

ПРОДОВЖУЄТЬСЯ ПЕРЕДПЛАТА ПУ-ГУ НА 1955 РІК

ПУ-ГУ — загально-національний ілюстрований український магазин, який суворо дотримується засад апартиїности й толеранції та подає на своїх сторінках все що є видатного, актуального й цікавого в українському житті і в цілому світі.

ПУ-ГУ — подає широкі матеріали про життя і боротьбу нашого народу на рідних землях.

ПУ-ГУ — містить новелі й гуморески, актуальні статті й цікаві новини з усіх галузів українського і світового життя, фоторепортажі, ілюстрації, розваги й інше.

ПУ-ГУ — подає матеріали своїх льокальних редакцій з усіх країн українського поселення у вільному світі.

При цілорічній передплаті надсилаємо безкоштовно кіно-роман М. Янішевського «Останні дні штурмфюрера» про пригоди українців та американського літуна в останні дні німецького райху.

Гроші на передплату ПУ-ГУ приймають представники Видавництва. З США, Канади та інших країн, де немає валютних обмежень, передплату можна висилати чеками або поштовими переказами безпосередньо на адресу В-ва.

КАРНАВАЛ

У

КАРАКАСІ

Наприкінці лютого 1955 у Каракасі, як і у всій Південній Америці, відбулися карнавалові врочистості, в яких приймала участь ту-тешня українська колонія.

На українську королеву карнавалу була обрана панночка Оксана Євтухівна. Протягом 5 днів вона виконувала роль української суверени.

Простора українська колісниця являла з себе королівський покій з великокняжої доби, де на троні возсідала її величність Оксана I, оточена почетом в українських національних строях. Покій був багато убраний українськими килимами, попереду колісниці гарцювали три запорозькі козаки.

Українська група викликала надзвичайне зацікавлення серед громадянства столиці Венесуелі.

Вже 20 лютого українську групу висвітлювали в місцевій телевізії, а пізніше по всіх кінотеатрах країни.

Увечері 19 лютого в Українському Домі в Каракасі відбулося прийняття та коронація української суверени, яку зустрічали традиційними хлібом-сіллю.

Наша карнавалова група спричинилася до помітної популяризації української справи у Венесуелі. Успіх цілого підприємства слід завдячити жертвенній праці панів: інж. В. Васюка (голови української громади у Венесуелі), Л. Лотоцького та Юрка Ващенко.

На фото: вгорі — українська колісниця на вулицях Каракасу, посередині — Оксана I на троні, внизу — козацька варта на карнавалі в Каракасі.

